

VISIT...

LANZAROTE
Caliente.COM

by ധരരനസല

Linguaphone AFRIKAANSE KURSUS

LINGUAPHONE

AFRIKAANSE

KURSUS

Medewerkers:

Prof. S. P. E. BOSHOF, M.A., D.Litt.

*Oud-professor van Afrikaanse Taal- en Letterkunde,
Universiteite van Potchefstroom en Kaapstad,
Voorsitter van die Taalkommissie van die
Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns,
Lid van die Adviserende Taalkomitee van die
Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie*

Mev. E. BOTHA, M.A., D.Litt.

*Oud-senior-lektrise in Afrikaans-Nederlands,
Universiteit van Suid-Afrika*

Mev. R. CONRADIE, L.R.A.M. (Londen).

*Dip. Spraakopleiding en Drama (Universiteit
Kaapstad), Lektrise in Spraakopleiding,
Onderwyserskollege, Johannesburg*

Prof. P. J. NIENABER, M.A., D.Litt.

*Professor van Afrikaans, Universiteit van die
Witwatersrand,
Voorsitter van die afdeling Geesteswetenskappe van
die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns,
Lid van die Adviserende Taalkomitee van die
Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie*

Prof. P. de V. PIENAAR, M.A., Ph.D.

*Professor in Spraakwetenskap, Universiteit van Pretoria,
Lid van die Adviserende Taalkomitee van die
Suid-Afrikaanse Uitsaaikorporasie*

Mnr. GIDEON ROOS, B.A., LL.B.

*Oud-Direkteurgeneraal, Suid-Afrikaanse
Uitsaaikorporasie*

Mev. MAURA SOLZ, Ph.D.

LINGUAPHONE

INSTITUTE

Published by
LINGUAPHONE INSTITUTE LTD.
207-209 Regent Street
London W.1

All rights reserved

INHOUD

1	Introductory
2	1. The first lesson
3	2. The second lesson
4	3. The third lesson
5	4. The fourth lesson
6	5. The fifth lesson
7	6. The sixth lesson
8	7. The seventh lesson
9	8. The eighth lesson
10	9. The ninth lesson
11	10. The tenth lesson
12	11. The eleventh lesson
13	12. The twelfth lesson
14	13. The thirteenth lesson
15	14. The fourteenth lesson
16	15. The fifteenth lesson
17	16. The sixteenth lesson
18	17. The seventeenth lesson
19	18. The eighteenth lesson
20	19. The nineteenth lesson
21	20. The twentieth lesson
22	21. The twenty-first lesson
23	22. The twenty-second lesson
24	23. The twenty-third lesson
25	24. The twenty-fourth lesson
26	25. The twenty-fifth lesson
27	26. The twenty-sixth lesson
28	27. The twenty-seventh lesson
29	28. The twenty-eighth lesson

INHOUD

	<i>bl. 9.</i>	VOORWOORD
	<i>13.</i>	TEKS VAN DIE LESSE
Inleiding	<i>14.</i>	Kom ons praat Afrikaans (1)
2	<i>16.</i>	Kom ons praat Afrikaans (2)
Les 1	<i>18.</i>	My gesin
2	<i>20.</i>	Vrae en antwoorde
3	<i>22.</i>	Ons woonplek
4	<i>24.</i>	Gesprek
5	<i>26.</i>	Ons sitkamer
6	<i>28.</i>	Gesprek tussen onderwyser en leerling
7	<i>30.</i>	Vergelykings
8	<i>32.</i>	Nog 'n gesprek
9	<i>34.</i>	Besoek
10	<i>36.</i>	Middagtee
11	<i>38.</i>	In die eetkamer
12	<i>40.</i>	Tafelgesprek
13	<i>42.</i>	My slaapkamer
14	<i>44.</i>	In die môre en in die aand
15	<i>46.</i>	In die hotel
16	<i>48.</i>	Bespreking van 'n hotelkamer
17	<i>50.</i>	In die restaurant
18	<i>52.</i>	Ons bestel 'n maaltyd
19	<i>54.</i>	Getalle, tyd van die dag en datums
20	<i>56.</i>	Dae en maande—Die almanak
21	<i>58.</i>	Suid-Afrikaanse geld
22	<i>60.</i>	In die bank
23	<i>62.</i>	Posverkeer
24	<i>64.</i>	In die poskantoor
25	<i>66.</i>	Reis
26	<i>68.</i>	Op die stasie
27	<i>70.</i>	See- en lugreise
28	<i>72.</i>	Op die skip
29	<i>74.</i>	'n Straat in Johannesburg

INHOUD

30	76.	Hoe mens na die pad vra
31	78.	'n Besoek aan Kaapstad
32	80.	Besigtiging van die stad
33	82.	Die groot departementele winkels
34	84.	Inkopies
35	86.	Die snyerswinkel
36	88.	By die kleremaker
37	90.	In die tabakwinkel
38	92.	Ek koop sigarette
39	94.	By die haarkapper
40	96.	Ek gaan haarkapper toe
41	98.	Die jaargetye
42	100.	Spele en sport
43 (1)	102.	Vakansie op 'n plaas
43 (2)	104.	Die werk op 'n plaas
44 (1)	106.	By die see
44 (2)	108.	Vakansieplanne
45 (1)	110.	Die motorrit
45 (2)	112.	Fout met die motor
46 (1)	114.	Handel en nywerheid
46 (2)	116.	Sake-onderhoud
47 (1)	118.	Dokter, tandarts en apteker
47 (2)	120.	By die dokter
48 (1)	122.	Radio en televisie
48 (2)	124.	Radioprogramme
49 (1)	126.	Teater en bioskoop
49 (2)	128.	In die teater
50	130.	Iets oor die Afrikaanse letterkunde
	132.	DIE AFRIKAANSE KLANKE
	135.	DIE ALFABET
	137.	AANVULLENDE LEESOEFENINGE

VOORWOORD

Die beste metode wat gebruik word om aan iemand onderrig in 'n vreemde taal te gee, behoort aan die volgende vereistes te voldoen:

1. Dit moet ewe goed gebruik kan word vir selfonderrig, vir privaatonderrig en groeponderrig, en die beste metodes wat die moderne taalonderrig ken, insluit.
2. Dit moet aan die leerling die praktiese gebruik van die alledaagse spreektaal leer, en hom tegelykertyd kort en bondig met die basiese beginsels van die woord- en sinsleer op hoogte bring.
3. Dit moet die leerling in staat stel om van die begin af in die vreemde taal te dink sonder om te vertaal, deurdat iedere nuwe woord in noue samehang met sy doel of sy funksie meegedeel word. Dit moet in die samehang deur die leerling verstaan word, waardeur hy dan in staat sal wees om natuurlik en gemaklik die vreemde taal te praat—so leer 'n kind trouens sy moedertaal op funksionele wyse.
4. Ten slotte moet die leerling die vreemde taal met die korrekte uitspraak en intonasie leer praat.

Die Linguaphone-metode van taalonderrig voldoen op voortreflike wyse aan hierdie vereistes deur die spreekplate en handleidings wat Linguaphone opstel.

Die Linguaphone-kursusse is tans in meer as twintig tale beskikbaar en dit word feitlik in iedere land gebruik. Vooraanstaande universiteite, kolleges en skole het dit by hulle leerplan ingesluit.

DIE AFRIKAANSE KURSUS

Die Afrikaanse Linguaphone-Kursus is sowel vir kinders as volwassenes, en sowel vir beginners as gevorderde leerlinge geskik (vir dié wat reeds 'n

bietjie teoretiese kennis van die taal het, en dit verder wil afrond).

Die kursus bestaan uit beskrywende stukke en gesprekke wat op vyftien speelplate opgeneem is. 'n Spesiale plaat gee die uitspraak van klanke, hier deur Prof. P. de V. PIENAAR, M.A., Ph.D., voorgedra.

Die gesprekke word deurgaans in gemaklike en natuurlike taal gevoer soos wat opgevoede mense in die betrokke omstandighede sou gebruik. In elke les is daar voorbeelde van grammatiese reëls gebruik wat die leerling outomaties opneem. In die aanvullende handleidings word grammatiese reëls, taalvorms, ens. uitvoerig bespreek. Die tekeninge wat deur Herbert Gwynn gelewer is, vorm 'n basiese bestanddeel van die kursus en speel 'n groot rol daarin.

'n Noukeurige beskrywing van hoe die boeke saam met die plate gebruik moet word, word in die „Aanwysings vir die Leerling” wat die Kursus vergesel, aangegee.

DIE SPREKERS

Die eerste lesse word op die plate baie stadig en duidelik voorgedra, sodat die leerling dit beter kan hoor. Soos die lesse vorder, neem die snelheid geleidelik toe, totdat die voordrag op die laaste plate die gewone snelheid van die spreekwyse volg.

Die sprekers op die plate is: Prof. S. P. E. BOSHOFF, M.A., D.Litt.; Mev. E. BOTHA, M.A., D.Litt.; Mev. R. CONRADIE, L.R.A.M. (Londen), Dip. Spraakopleiding en Drama (Univ. Kaapstad);

Prof. P. J. NIENABER, M.A., D. Litt.; Prof. P. de V. PIENAAR, M.A., Ph.D.; Mnr. GIDEON ROOS, B.A., LL.B.

Die eerste lesse word deur dieselfde twee sprekers voorgedra sodat die leerling aan die nuwe klanke gewoon kan raak en nie deur te veel stemme gesteur word nie. So gou as wat hy egter met die vreemde klanke vertrou is, sal dit vir hom aangenaam en aanmoedigend wees om nuwe stemme te hoor.

Daar is nie twee mense wat presies dieselfde uitspraak het nie. Elkeen van die sprekers het sy eie uitspraak met 'n persoonlike kleur, maar in die geheel kan dit as voorbeeld van die uitspraak geld. Daar is geleentheid vir dié wat veral in die Fonetiek belangstel om die besonderhede van die uitspraakverskille op die plate noukeurig na te gaan.

AANVULLENDE LEESSTUKKE

Daar is aanvullende lees oefeninge aan die einde van die geïllustreerde handleiding. Hierdie leesstukke behoort aan die leerling te toon dat hy met wat hy geleer het heeltemal nuwe sinne kan bou en 'n verskeidenheid gebeurtenisse en omstandighede kan beskryf, sonder om buite de perke van wat hy geleer het, te moet beweeg. Hierdie leesstukke is buitendien 'n goeie toets; as die leerling die lesse werklik goed baasgeraak het, dan behoort hy die aanvullende leesstukke sonder moeite met hulp van die alfabetiese woordelys te kan lees.

Die leerling wat hierdie kursus sorgvuldig deurgewerk het, sal goeie praktiese kennis van die

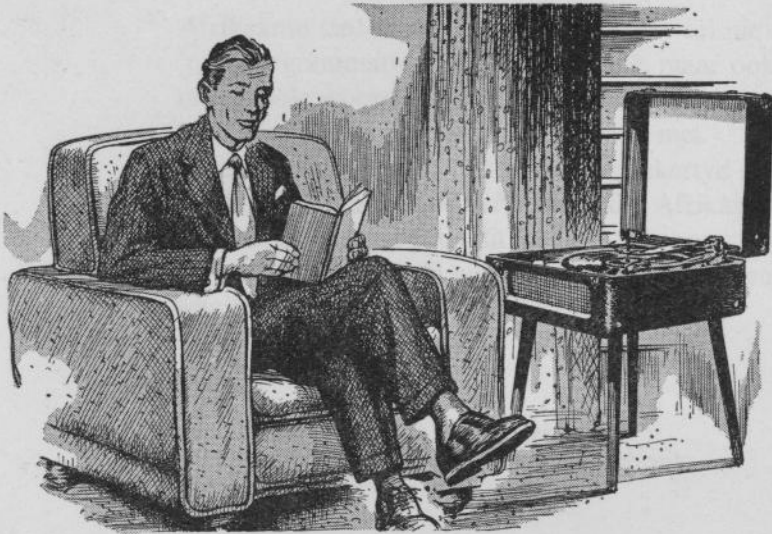

Afrikaanse taal in woord en skrif hê. Hy sal nie net 'n goeie grammatiese grondslag hê nie, maar ook 'n uitgebreide woordeskat* besit, en sinswendinge en taalvorms ken wat hom in die omgang met Afrikaners goed te pas sal kom. Tegelykertyd sal wat hy geleer het, hom in staat stel om die Afrikaanse kultuur en gedagte soos dit in die Afrikaanse letterkunde weerspieël word, nader te leer ken en na waarde te skat.

* Die woordeskat is in die eerste plek gebou ooreenkomstig die veelvuldige gebruik van die woord.

TEKS VAN DIE LESSE

INLEIDING (1)

Inleiding
Kom ons praat Afrikaans

EERSTE DEEL

Goeie môre!
Luister goed.
Ek is die onderwyser.
U is die leerling.
Ek is 'n Afrikaner.
U is nie 'n Afrikaner nie.
Ek praat Afrikaans.
Afrikaans word in Suid-Afrika gepraat.

a

Dit is 'n tafel^a.

INLEIDING (1)

Dit is 'n boek^b.

Die boek lê op die tafel^c.
Die tafel staan in die sitkamer.

b

c

d

Dit is 'n stoel^d.

U sit op die stoel by die tafel^e.

U het 'n boek in die hand^f.
U kyk na die boek.
U luister na my stem.
U leer Afrikaans verstaan, praat, lees en skryf.

e

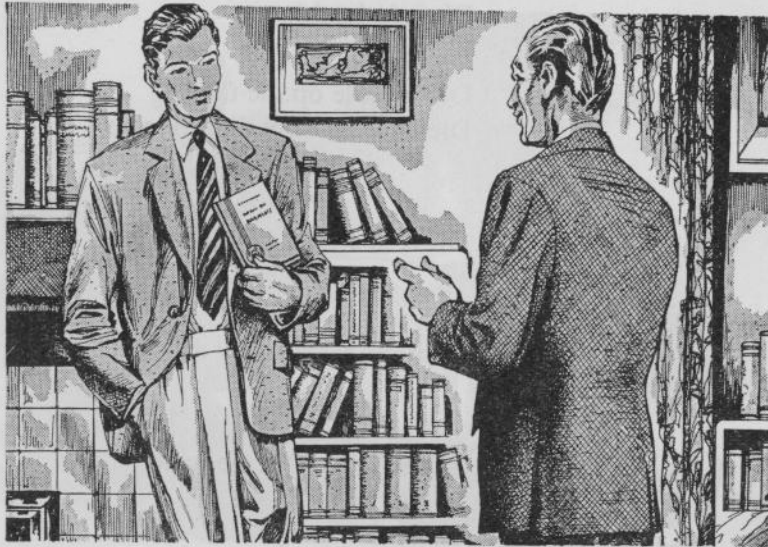

f

Ek praat stadig.
As ek stadig praat, verstaan u my.
As ek vinnig praat, verstaan u my nie^g.

g: As ek vinnig praat, verstaan u my nie

TWEEDE DEEL

Goeie middag^a, meneer Smit, hoe gaan dit?

Baie goed, dankie.

Sal u nou op my vrae antwoord? Wie is die onderwyser, u of ek?

U is die onderwyser.

Is ek 'n Afrikaner?

Ja, u is 'n Afrikaner.

En u, is u ook 'n Afrikaner?

Nee, ek is nie 'n Afrikaner nie.

Praat u Afrikaans?

Ja, so 'n klein bietjie^a.

^a

Wat is daardie^b?
Dis 'n boek daardie.

Waar is dit?
Dit lê op die tafel.

En waar is die tafel?
Dié staan in die sitkamer.

Wat het u in die hand^c?
Dit is 'n boek.

Wat doen u?
Ek kyk na 'n boek.

Waarna luister u?
Ek luister na u stem.

Wat leer u?
Ek leer Afrikaans.

Verstaan u my as ek stadig praat?
Ja, ek verstaan u baie goed.

En as ek vinnig praat?
Dan verstaan ek u nie.

^b

^c

d: Ek praat so 'n klein bietjie Afrikaans

1: My vrou, mevrou Viljoen
2: My seun, Jan
3: My dogter, Marie

4: Ek—Meneer Viljoen
5: 'n Leunstoel
6: Die trein

7: Die venster
8: Die hond
9: Die kat

Les een (1)
Eerste (1ste) les

MY GESIN

Dit is my gesin: my vrou¹, my seun^{2,a}, my dogter^{3,b} en ek⁴. Ek is meneer Viljoen. My vrou is mevrou Viljoen. Ek is mevrou Viljoen se man.

Ons het twee kinders, 'n seun en 'n dogter. Die kinders se name is Jan en Marie. Jan is twaalf jaar oud. Marie is nou net ag jaar oud. Ons gesin bestaan dus uit 'n man^c, 'n vrou^d en twee kinders.

a b
a: My seun
b: My dogter

c d
c: 'n Man
d: 'n Vrou

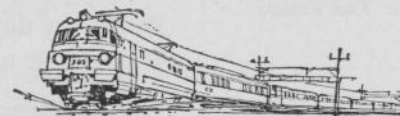
e f
e: Ek sit
f: Sy staan

Jan is my seun. Ek is sy vader. My vrou is sy moeder. Marie is my dogter. Ek is haar vader. My vrou is haar moeder. Jan en Marie is my kinders. Ek is hulle vader. My vrou is hulle moeder. Hulle is ons kinders. Ons is hulle ouers. Jan is Marie se broer. Marie is Jan se suster.

Ek sit^e in 'n leunstoel⁵. Ek rook 'n sigaret. My vrou sit ook in 'n leunstoel. Sy lees 'n boek^g. Jan sit op die vloer en speel met sy trein^{6, h}. Sy sussie staan^f by die venster⁷. Sy streel die hond⁸ en kyk na die kat⁹.

g: Sy lees 'n boek

h: 'n Trein

1: Meneer Viljoen
2: Die seun, Jan

3: Die dogter, Marie
4: Die vrou, mevrou Viljoen

5: 'n Leunstoel
6: Die vloer

Les twee (2)
Tweede (2de) les

VRAE EN ANTWOORDE

a: Twee kinders

Wie is ek?
U is meneer Viljoen¹.

Wat is my seun² se naam?
U seun se naam is Jan.

Wat is my dogter³ se naam?
U dogter se naam is Marie.

Wat is u naam?
My naam is Dirk Smit.

Hoeveel kinders het ek?
U het twee kinders^a.

Hoe oud is my seun?
Hy is twaalf jaar oud.

En hoe oud is u?
Ek is veertig jaar oud.

Het Jan broers?
Nee, hy het nie broers nie.

Het hy ook susters?
Ja, hy het een sussie.

Wat doen my vrou⁴?
Sy lees 'n boek^b.

Sit^c sy of staan^d sy?
Sy sit in 'n leunstoel⁵.

En sit Jan ook?
Ja, maar hy sit op die vloer⁶.

Wie rook 'n sigaret?
U rook 'n sigaret^e.

Rook u ook?
Nee, ek rook nie.

b: Sy lees 'n boek

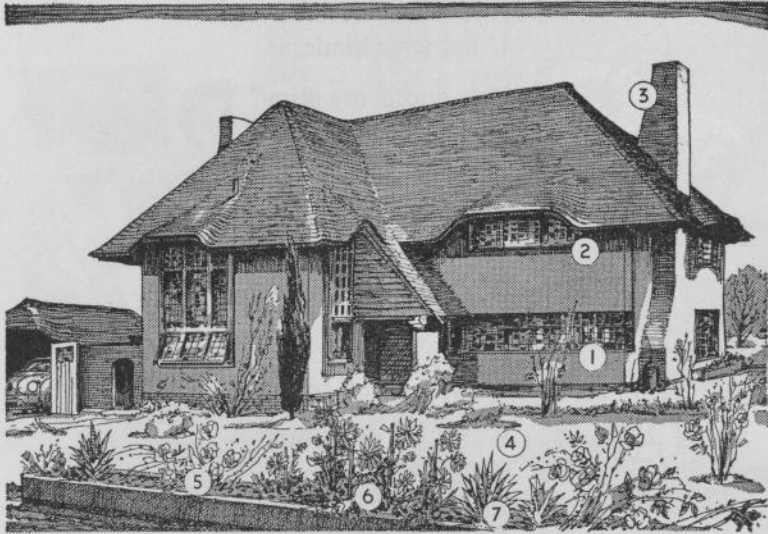
c: Sy sit

d: Sy staan

e: U rook 'n sigaret

1: Die onderste verdieping
2: Die boonste verdieping

3: 'n Skoorsteen
4: 'n Tuin
5: Rose

6: Dahlias
7: 'n Aalwyn

Les drie (3)
Derde (3de) les

ONS WOONPLEK

a: Die onderste verdieping
b: Die boonste verdieping

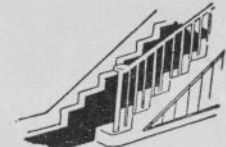
Baie mense in Johannesburg woon in woonstelle. Ons woon in 'n huis in 'n voorstad van Johannesburg. Ek het dit ongeveer tien jaar gelede gekoop toe ons gaan trou het. Die meeste huise in die voorstede het een verdieping. Ons huis het twee verdiepings: die onderste verdieping¹, ^a en die boonste verdieping², ^b.

c: 'n Hoed

d: 'n Jas

e: Die trap

f: Die skoorstene

g: 'n Roos

h: 'n Dahlia

Onder is twee groot kamers, die eetkamer en die sitkamer, asook die voorportaal en die kombuis. In die voorportaal sien ons 'n kapstok vir hoede^c, jasse^d, mantels ensovoorts, en ook 'n rak vir sambrele. Uit die voorportaal gaan die trap^e boontoe, na die deurgang na die boonste verdieping. Daar is drie slaapkamers, die badkamer en die toilet. Op die dak sien u die skoorstene^{3, f}.

Voor die huis het ons 'n tuin⁴ waar ons blomme plant: rose^{5, g}, dahlias^{6, h}, aalwyne⁷ en so meer. Agter die huis is 'n groter tuin met 'n grasperk en 'n paar vrugtebome. Ons het ook nog 'n groentetuin waar ons allerlei groenteⁱ kweek, soos uie, spinasie, tamaties, blomkool en nog veel meer.

i: Groente: uie, spinasie, tamaties, blomkool

1: 'n Groot huis

2: 'n Klein huis

Les vier (4)
Vierde (4de) les

GESPREK

Laat ons nou oor ons huis praat. Kan u my sê waar ons woon?

Ja, sekerlik. U woon in 'n voorstad van Johannesburg.

Goed. Is ons huis groot¹ of klein²?

Dit is nie klein nie, maar ook nie baie groot nie.

Hoeveel kamers is daar in ons huis?

Laat my dink: een, twee, drie, vier, vyf, ses . . . Ja, ses kamers, die kombuis^a bygereken.

a: 'n Kombu

b: 'n Slaapkamer

c: 'n Eetkamer

d: 'n Sitkamer

Is die slaapkamers^b bo of onder?

Bo, op die eerste verdieping.

En watter kamers is op die grondverdieping?

Die eetkamer^c, die sitkamer^d en die kombuis.

Het ons ook 'n tuin^g?

Ja, u het eintlik drie; die voortuin, waar die blomme groei, 'n klein boord agter die huis en 'n groentetuin langsaan.

Het ons baie vrugtebome?

Nee, nie baie nie, net 'n paar.

Hou u van vrugte?

Ja, ek hou baie daarvan, veral van appels^e en pere^f.

e: 'n Appel

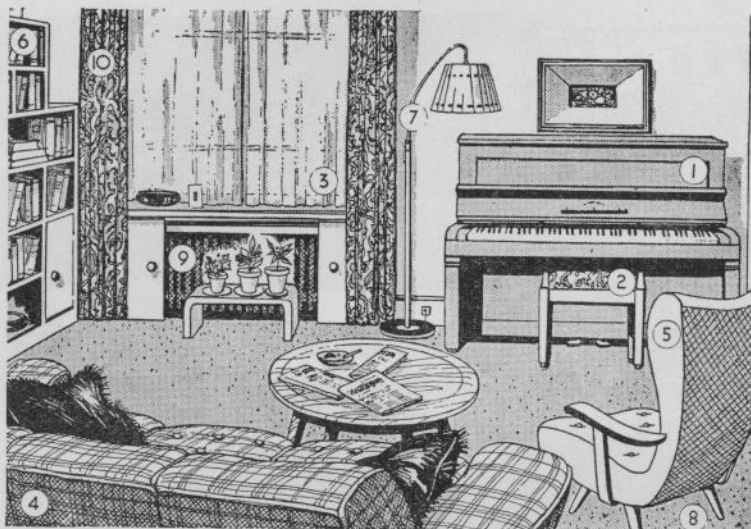

f: 'n Peer

g: 'n Tuin

1: 'n Klavier
2: 'n Klavierstoeltjie
3: 'n Venster

4: 'n Bank
5: 'n Leunstoel
6: 'n Boekrak

7: 'n Leeslamp
8: Die tapyt
9: Die verwarmer
10: 'n Gordyn

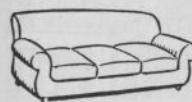
Les vyf (5)
Vyfde (5de) les

ONS SITKAMER

As jy ons kamer binnekom, sien jy teenoor die deur, in die hoek regs, 'n klavier¹ met 'n lae klavierstoeltjie^{2, a} daarvoor. Links van die klavier is 'n groot venster³ en in die hoek daarteenoor 'n bank^{4, b} met twee kussings^c. Voor die bank staan 'n lae tafeltjie. Daarop staan 'n asbak^d, en daar lê ook 'n paar koerante^e daarop.

a: 'n Klavierstoeltjie

b: 'n Bank

c: 'n Kussing

d: 'n Asbak

Regs van die bank staan 'n leunstoel^{5, f}. Aan die linkerkant van die bank teen die muur staan 'n groot boekrak⁶ vol boeke. Tussen die klavier en die venster staan 'n leeslamp⁷. Op die vloer lê 'n mooi, dik tapyt^{8, g}.

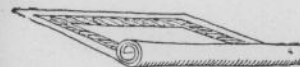
e: 'n Koerant

f: 'n Leunstoel

Onder die vensterbank is 'n verwarmer^{9, h}. Daarvoor staan 'n lae tafeltjie met 'n paar potplante daarop. Op die vensterbank staan 'n foto en 'n mooi blou bak.

As dit saans donker word, skakel ons die lig aan en trek die gordyne¹⁰ toe.

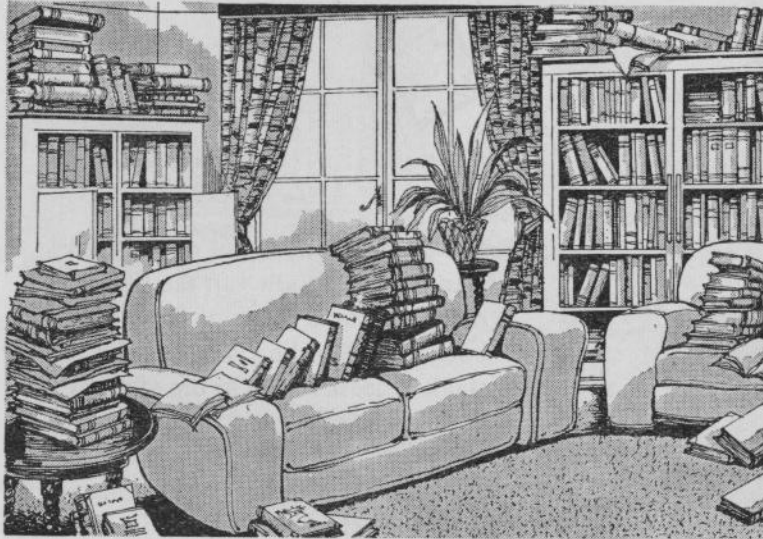

g: 'n Tapyt

h: 'n Verwarmer

'n Hele klomp boeke

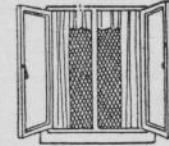
Les ses (6)
Sesde (6de) les

GESPREK TUSSEN ONDERWYSER EN LEERLING

a: 'n Boekrak

Het ons 'n boekrak^a in ons sitkamer?
Ja, 'n baie grote.
Staan daar baie boeke in?
Ja, 'n hele klomp.
Hoeveel?
Dit weet ek nie; ek het hulle nie getel nie.
Waar is die venster^b?

b: 'n Venster

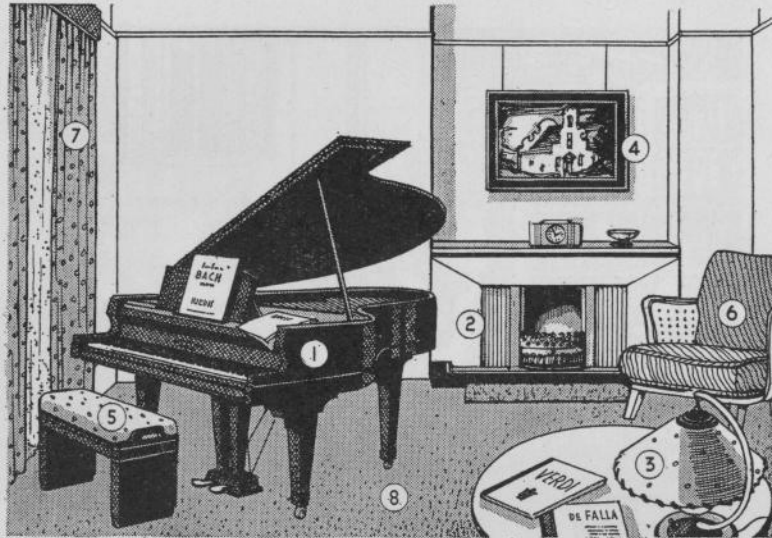
Die venster is teenoor die deur^c.
Wat sien u onder die venster?
Daar staan 'n verwarmers.
Staan daar ook nog iets op die klavier^d?
Nee, niks nie.
En op die tafel?
Daar staan 'n asbak daarop.
Is dit al?
Daar lê ook nog 'n paar koerante daarop.
Staan daar ook stoele in die kamer?
Ja, daar staan eën leunstoel by die bank.
Sit iemand daarin?
Nee, niemand nie.
Hoe hou u van ons sitkamer?
Baie gesellig.
Dankie. Die meeste mense dink dis 'n
aangename kamer.

c: 'n Deur

d: 'n Klavier

1: 'n Vleuelklavier
2: 'n Kaggel
3: 'n Tafellampie

4: 'n Skildery
5: 'n Klavierstoeltjie
6: 'n Leunstoel

7: Die gordyne
8: Die tapyt

Les sewe (7)
Sewende (7de) les

VERGELYKINGS

Nou gaan ons ons sitkamer vergelyk met dié van die Prinsloo-gesin. Die Prinsloos is ons bure, en ons is baie goeie vriende. Hulle het 'n mooi kamer, maar omdat hy effens kleiner as ons s'n is, staan daar minder meubels in. Die boekrak staan nie in die sitkamer soos by ons nie, maar in meneer Prinsloo se studeerkamer^f.

a: 'n Vleuelklavier

b: 'n Gewone klavier

c: 'n Viool

d: 'n Kaggel

Die Prinsloos het 'n baie mooi vleuelklavier¹, ^a; ons het 'n gewone klavier^b. My vrou en mevrou Prinsloo hou albei baie van musiek; hulle speel ook albei goed klavier. My vrou speel nie so goed as mevrou Prinsloo nie. Mevrouw Prinsloo speel beter as my vrou, maar sy speel ook die beste van al ons kennisse. Ek speel self nie klavier nie, ek speel viool^c.

e: 'n Elektriese verwarmer

Die Prinsloos het 'n kaggel², ^d in die sitkamer en elektriese verwarmers^e in die ander kamers. Op die tafel staan 'n tafellampie³. Teen die muur hang 'n mooi skildery⁴ van 'n bekende skilder.

f: 'n Studeerkamer

Les agt (8)
Agste (8ste) les

NOG 'N GESPREK

U het nou al heelwat gehoor oor ons sitkamer en dié van die Prinsloo-gesin. Sê my nou: watter een van die twee kamers is vir u die mooiste?

Ja, dis nie so maklik om te sê nie! Ek moet eers daarvoor nadink. Nou ja, eintlik meen ek tog dat die van u die geselligste is, al is dié van die Prinsloos ook mooi.

a: Meubels

Ek is bly. Maar die meubels^a by die Prinsloos is tog baie moderner as ons s'n. Hulle is na ons getroud^b en het hulle meubels dus ook effens later gekoop. En hoe hou u van die skildery^c wat hulle daar in die sitkamer het? Is dit nie vir u pragtig nie?

Ja, dit bring my steeds weer in verrukking. Dit is 'n kosbare besit.

Hoe hou u van hulle vleuelklavier? Dit lyk vir my 'n uitstekende instrument, maar ek kan eintlik nie daarvoor oordeel nie.

Speel u dan nie klavier nie? Nee, jammer, ek speel nie. Speel u vrou miskien? O, ja, inderdaad baie goed.

b: Hulle is getroud

c: 'n Skildery

1: Meneer Beyers
2: Die vrou, mevrou Viljoen

3: Die deur
4: 'n Skildery

Les nege (9)
Negende (9de) les

BESOEK

a: 'n Koffiepot

Dit is Saterdagmiddag. Iemand klop. Dit is ons vriend Beyers¹ wat besoek kom aflê. Die bediende maak die deur oop en laat hom binnekom. Dan maak hy die voordeur toe en bring die besoeker¹ na die sitkamer. Ons groet hom, gee hom die hand en vra hom om te gaan sit.

b: 'n Koppie en 'n piering

c: 'n Lepeltjie

d: 'n Bekertjie melk

e: 'n Suikerpot

'n Paar minute later klop daar weer iemand. Dit is Anna Strydom, 'n niggie van my vrou². Sy kom van buite die stad en ons het afgespreek dat sy by ons kom bly. Sy gee my vrou 'n soen, en dié stel haar voor aan meneer Beyers. Dan gaan almal weer sit. Die dames praat oor modes en gemeenskaplike kennisse. Ons mans praat oor politiek, oor sake en wat daar in die wêreld gebeur.

f: Koekies en lekkergoed

Op die koffietafel staan die koffieservies^g: die koffiepot^a, koppies, pierings^b, lepeltjies^c, 'n bekertjie melk^d, die suikerpot^e en ook 'n paar koekies en lekkergoed^f. My vrou skink koffie en my niggie gee die koekies rond.

g: Die Koffieservies

1: Meneer Viljoen
2: Mejuffrou Strydom

3: Meneer Beyers
4: Die tafel

5: 'n Skildery
6: 'n Leunstoel

Les tien (10)
Tiende (10de) les

MIDDAGTEE

a: Laat ek u voorstel

Dag, meneer Beyers³. Hoe gaan did met u?
Baie goed, dankie, en met u?
Goed dankie. Laat ek u voorstel^a aan my niggie. Mejuffrou Strydom². Meneer Beyers.
Aangenaam.
Bly u te kenne.

b: Sal u asseblief sit

Sal u asseblief sit^b, meneer Beyers.

'n Koppie tee?

Ja, graag.

Flou of sterk? En neem u suiker en melk?

Nie te sterk nie, asseblief, en 'n lepeltjie suiker en net 'n bietjie melk.

En, meneer Beyers, wat is die nuus? Hoe gaan dit met die sake?

Gelukkig nie sleg nie, dankie, ek kan nie kla nie. En gaan dit by u ook taamlik goed?

Nou ja, om die waarheid te sê, nie te goed nie. O, dit spyt my. Ek hoop maar dat dit gou verbeter.

Ja, ek ook. Ek dink ook dat dit binnekort beter sal word. Maar hoe gaan dit tans met u neef Piet?

O, uitstekend, dankie. Hy bly op die oomblik by sy oom op die plaas^c, en hy hou besonder veel daarvan.

c: 'n Plaas

1: Meneer Du Plessis
2: Mevrouw Myburgh

3: Meneer Myburgh
4: Die tafeldoek

5: Peper en sout
6: Die vrugtebak

Les elf (11)
Elfde (11de) les

IN DIE EETKAMER

In die eetkamer eet ons maaltye. In die môre ontbyt, om elfuur oggendtee, dan die middagete, om vieruur middagkoffie en in die aand die aandete. Die oggendtee en middagkoffie word dikwels ook in die sitkamer bedien. As die son skyn, word die oggendtee en middagkoffie buite op die stoep of in die tuin bedien.

a: 'n Mes, 'n vurk en 'n lepel

Meneer Du Plessis¹, wat in Johannesburg op besoek is, is vir ete na die Myburghs^{2, 3} uitgenooi. Op die tafel lê 'n wit tafeldoek⁴. Die bediende het die tafel gedek, en vir elkeen groot en klein vurke, messe en lepels^a neergesit. Verder het sy natuurlik peper en sout⁵ op tafel gesit. Vir elkeen is daar 'n servet en 'n broodbordjie^b met 'n broodrolletjie^c.

b: 'n Servet en 'n broodbordjie

Meestal staan by die Myburghs 'n vrugtebak⁶ op die buffet met appels, pere, pruime, kersies, druiwe, lemoene of piesangs^d, na gelang van die seisoen.

Die gasvrou² het net die sop ingeskep. Daarna kom 'n visgereg, en dan vleis, wildvleis of pluimvee met groente en aartappels. Daarna is daar gewoonlik 'n soet nagereg, en soms ook nog kaas en ten slotte vrugte.

c: 'n Broodrolletjie

d: Appels, pere, pruime, kersies, druiwe, lemoene en piesangs

1: Meneer Du Plessis
2: Mevrouw Myburgh

3: Meneer Myburgh
4: Die buffet

5: Die tafeldoek

Les twaalf (12)
Twaalfde (12de) les

TAFELGESPREK

Dag, meneer Du Plessis¹. U is presies op tyd. Die ete is gereed, dus kan ons maar dadelik aan tafel gaan sit. Sal u hier langs my kom sit? Hoe lank is u al in Johannesburg^a?

O, nog maar 'n paar dae lank.

Is u vir die eerste keer hier?

Nee, ek was al voorheen hier in Johannesburg gewees. Ek moet twee of drie keer per jaar hier wees vir sake.

a: Johannesburg

En geval dit u hier in Johannesburg?
Verskoon my, mevrou, ek het u nie goed verstaan nie.

Ek het gevra watter indruk Johannesburg op u maak.

Wel, ek ken die stad natuurlik nie goed nie, maar ek vind dit altyd besonder aangenaam.

b: Hoender

Ek het so gedink, en hoe beter u Johannesburg leer ken, hoe meer sal u van hom hou. Dit is ook beslis die moeite werd om 'n goudmyn^c hier te besoek en daarin af te gaan om te sien hoe dit werk.

Ek sal u raad volg en 'n myn besoek. Dit klink vir my interessant.

Ja, u sal beslis nie spyt hê daaroor nie.

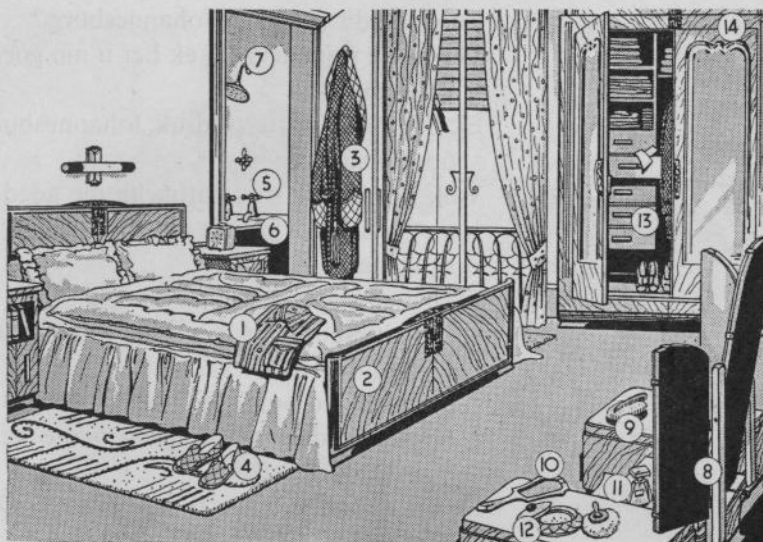
Nog 'n stukkie hoender^b, meneer Du Plessis?

Ja graag, asseblief.

c: 'n Goudmyn

- 1: Nagklere
2: Die bed
3: Die kamerjas
4: Pantoffels
5: 'n Kraan

- 6: Die bad
7: Die stortbad
8: Die spieëltafel
9: 'n Haarborsel en 'n kam
10: 'n Handspieël
11: 'n Fles parfuum
12: 'n Doos poeier
13: Laaie
14: Die klerekas

Les dertien (13)
Dertiende (13de) les

MY SLAAPKAMER

Laat in die aand, as ek moeg en vaak is^a, gaan ek na my slaapkamer toe en skakel die lig aan. Ek trek my skoene^b en klere uit, trek my nagklere¹ aan en gaan bed² toe. Dan skakel ek die lig af en binne 'n paar minute raak ek aan die slaap.

a: Ek is moeg en vaak

Presies om halfagt in die oggend lui my wekker^c. Ek staan op, trek my kamerjas³

b: Skoene

c: 'n Wekker

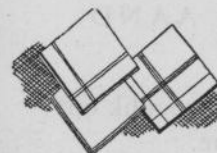
d: 'n Kraan

en pantoffels⁴ aan, en gaan na die badkamer waar ek die warm en die koue kraan^{5, d} oopdraai. Terwyl die bad⁶ vol loop, was ek my gesig, borsel my tande en skeer my. Dan neem ek my bad, en daarna soms 'n koue stortbad⁷. Nadat ek my met 'n handdoek afgedroog het, trek ek my klere aan.

e: 'n Hemp en 'n boordjie

Op die spieëltafel⁸ voor die spieël lê 'n haarborsel⁹, 'n kam⁹ en 'n handspieël¹⁰; daar staan ook 'n fles parfuum¹¹ en 'n doos poeier¹² met 'n poeierkwas daarop. Dit is alles natuurlik nie myne nie, maar my vrou s'n.

f: Sakdoeke

Ons linnegoed, soos lakens en slope, word in die linnekas gehou. Onderklere, hemde, boordjies^e, sakdoeke^f, sokkies^g en dasse^h hoort in die klerekas¹⁴. My pakke en my vrou se rokke en jasse hang aan klerehangersⁱ in die hangkas.

g: Sokkies

h: Dasse

i: 'n Klerehanger

a: Ek staan op

Les veertien (14)
Veertiende (14de) les

IN DIE MÔRE EN IN DIE AAND

b: Pretoria

Hoe laat staan u gewoonlik op^a?
Ongeveer om halfsewe.
Waarom so vroeg?
Omdat ek 'n vroeë trein Pretoria^b toe
moet haal.
En hoe laat kom u dan op kantoor?
In die reël om nege-uur^c.
Hoe bring u meestal die aande deur?
Gewoonlik bly ons tuis, maar ons gaan
ook somtyds na die teater^e of die
bioskoop toe. Vandag herdenk ons ons
troudag, en ons het afgespreek dat
ons eers in die stad gaan eet en daarna
teater toe gaan.

Veels geluk!
Baie dankie.
Hoe lank is u nou al getroud?
O, 'n taamlike lang tyd, al tien jaar. Maar
ons het nog steeds elke jaar 'n feestelike
geleentheid van ons troudag gemaak.
So moet dit wees. Ek is net jammer dat
dit vandag is, want ek wou u vra om
vanaand saam met my in die stad te
gaan eet.
Dit spyt my dat ek u uitnodiging vandag
nie kan aanneem nie, maar ons kan
miskien so 'n afspraak vir môre-aand
reël.
O ja, dit pas my goed. Ongeveer om
agtuur^d dan?
Ja graag, dit is dan afgespreek.

c: Nege-uur

d: Agtuur

e: 'n Teater

1: 'n Bediende
2: Die bagasie

3: Die ontvangtoonbank
4: Die gas

5: Die hotelklerk

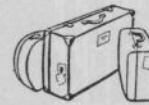
Les vyftien (15)
Vyftiende (15de) les

IN DIE HOTEL

Verlede maand het ons die vakansie in 'n hotel in Kaapstad^d deurgebring, en ons het dit baie geniet. Daar is altyd 'n hele paar goeie hotelle in die groot stede en oor die algemeen lyk hulle nogal na mekaar. Maar dit is dikwels baie vol, veral in die vakansietyd, dus is dit gerade om 'n kamer vooruit te bespreek. Ons het dit nie gedoen nie en ons het dus na die eerste die beste hotel gegaan wat nog kamers vry gehad het.

a: 'n Bediende

b: Bagasie

c: 'n Sleutel

Toe ons die hotel binnegaan, het ons eers in 'n groot portaal gekom. 'n Bediende¹, ^a het ons bagasie², ^b geneem terwyl ons na die ontvangtoonbank³ gegaan het om ons kamers te bespreek. Ons het 'n sleutel^c gekry en die bediende het ons toe in die hysbak boontoe geneem.

Ons het die stad glad nie geken nie, maar die hotelpersoneel was altyd bereid om die nodige inligting aan ons te gee. Die bestuurder het plekke by die konsertuitvoering en die teater vir ons bespreek. Hy het ons vertel waar die besienswaardighede te vinde was, en elkeen het alles in sy vermoë gedoen om ons verblyf so aangenaam moontlik te maak.

d: Kaapstad

Les sestien (16)
Sestiende (16de) les

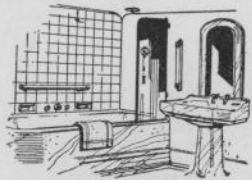
BESPREKING VAN 'N HOTELKAMER

So, hier is ons. Dit is tog die hotel wat by ons aanbeveel is?

Ja, die naam staan daarop; daar, bokant die ingang. Sal jy die huurmotor betaal en vir die bagasie sorg, dan gaan ek gou binnetoe om te sien of ons kamers kan kry.

Goed, ek ontmoet jou in die portaal.

Goeie middag, het u twee enkelkamers met badkamers^a vry? Of anders maar 'n dubbelkamer^b met badkamer?

a: 'n Badkamer

Ons is byna heeltemal vol, meneer, maar ek sal net kyk. Hoe lank meen u om te bly?

Minstens 'n week, miskien veertien dae of nog langer.

Ja, daar is twee enkelkamers met badkamers vry op die tweede verdieping, nommer ses en dertig en ag en dertig.

Die onthyt is seker by die prys van die kamers ingesluit?

Ja, meneer.

Goed, dan neem ons hierdie kamers.

Sal u dan asseblief so goed wees om hierdie vorm in te vul?

Naam . . . voornaam . . . geboortedatum . . . woonplek . . . straat . . . nasionaliteit . . . handtekening . . . Is dit so in orde?

Ja, dankie, dit is al.

b: 'n Dubbelkamer

1: 'n Tafeltjie
2: 'n Kelner

3: Die dientafel
4: Koue geregte

5: 'n bottel wyn
6: Die ysemmer

Les sewentien (17)
Sewentiende (17de) les

IN DIE RESTAURANT

In alle groot stede vind mens 'n groot aantal kafees, restaurants en eetsalons. Hierbenewens het alle groot hotelle 'n eetsaal of restaurant, wat meestal lyk soos dié op die afbeelding. Maar in die somer as dit mooiweer is, gaan drink baie Suid-Afrikaners lievers hulle tee, koffie, bier en ander drank op die terras.

a: 'n Ysemmer

Laat ons nou eers die plek bekyk. Ons sien die eetsaal van 'n groot hotel, waar baie gaste by tafeltjies¹ sit. Een van die kelners² staan by 'n dientafel³ waarop daar verskeie koue geregte⁴ te sien is; 'n ander dra 'n skinkbord met 'n bottel⁵ wyn en twee wynglase. Hy staan op die punt om die wyn in 'n ysemmer⁶, ^a te sit om dit koel te hou.

b: Slaai

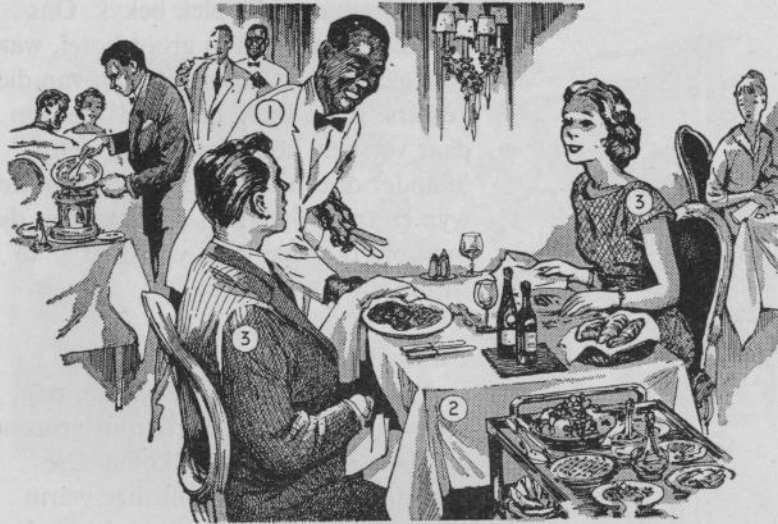
c: Sop

Die ontbyt in Suid-Afrika bestaan gewoonlik uit pomelo of papaja, pap, spekvleis of wors en eiers, roosterbrood met botter en konfyt en koffie. Die middagete is soms 'n volledige warm maaltyd, maar gewoonlik in die stede bestaan dit uit 'n ligte gereg soos 'n omelet, of in die somer koue vleis en slaai^b, en vrugte. Die aandete is gewoonlik in die stede die groot maaltyd. Meestal bestaan dit uit sop^c, vleis met aartappels en groente^d, 'n soet nagereg en gewoonlik nog koffie.

d: Vleis met aartappels en groente

1: Die kelner

2: Die tafel

3: Gaste

Les agtien (18)
Agtiende (18de) les

ONS BESTEL 'N MAALTYD

a: Die Spyskaart

Kelner¹, is hierdie tafel² vry?
Nee meneer, dit spyt my, hierdie twee
tafels is so pas per telefoon bespreek.
Maar die tafel daar anderkant is vry.
Daar is nou niks aan te doen nie, daardie
tafeltjie dan maar. Gee my asseblief
die spyskaart^a.
Met genoeë, meneer.
Laat ons sien . . . wat wil jy hê, Marie?

b: 'n Tongvis

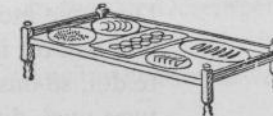

c: Biefstuk met gebakte aart-
appels

d: 'n Koppie koffie

O, ek is nie juis honger nie. Vir my net
tongvis^b met botter en suurlemoen,
aartappels en slaai.
Wel, ek is goed honger, ek sal maar met
voorspyse^e begin.
Goed, meneer, en daarna?
Biefstuk met gebakte aartappels^c en
ertjies.
Sal u ook iets drink?
Ja sekerlik, ek het dors. En jy sal tog
seker ook 'n glas wyn drink?
Ja graag, as dit nie te droog is nie.
Ook 'n halwe bottel Riesling dan, en 'n
halwe bottel rooi tafelwyn vir my.
Goed meneer, en wil u ook nagereg hê?
Nagereg vir jou, Marie?
Dankie ja, 'n bietjie vrugteslaai.
Goed, vir my ook. En twee koppies^d
koffie, kelner.
Met of sonder melk, meneer?
Swart, en twee likeurs daarby, asseblief.

e: Voorspyse

1: Eenuur
2: Twee-uur

3: Drie-uur
4: Kwart oor agt

5: Halfnege
6: Kwart voor nege

Les negentien (19)
Negentiende (19de) les

GETALLE, TYD VAN DIE DAG EN DATUMS

Dit is nie moeilik om in Afrikaans te sê hoe laat dit is nie. Om die volle uur aan te dui, sê ons: dit is eenuur¹, dit is twee-uur², dit is drie-uur³, ensovoorts. Indien nodig, kan 'n mens ook, om misverstand te voorkom, sê: nege-uur voormiddag, nege-uur namiddag, twaalfuur middag^a, twaalfuur middernag^j ensovoorts.

a: Twaalfuur middag

b: Vyf oor agt

c: Tien oor agt

d: Twintig oor agt

e: Vyf en twintig oor agt

f: Vyf en twintig voor nege

g: Twintig voor nege

h: Tien voor nege

i: Vyf voor nege

Vir amptelike militêre gebruik is daar 'n vier-en-twintigurstelsel ingevoer. Sodoende word nege-uur namiddag dus een-en-twintiguur, sesuur namiddag word agtienuur ensovoorts. In hierdie vier-en-twintigurstelsel voeg mens eenvoudig die minute by die volle uur, byvoorbeeld: agtuur vyf en vyftig; twintiguur veertig.

In die daaglikse lewe sê ons: dit is vyf oor agt^b, tien oor agt^c, kwart oor agt^d, twintig oor agt^e, vyf en twintig oor agt^f, halfnege^g, vyf en twintig^h voor nege, twintig voor negeⁱ, kwart voor nege^j, tien voor nege^k, vyf voor nege^l, nege-uur ensovoorts.

Met betrekking tot die datum sê ons byvoorbeeld: Leipoldt is gebore op agt en twintig Desember agtienhonderd en tagtig (1880) en hy is oorlede op twaalf April negentien sewe en veertig (1947).

j: Twaalfuur middernag

❖ JANUARIE				
Sondag		7	14	21 28
Maandag	1	8	15	22 29
Dinsdag	2	9	16	23 30
Woensdag	3	10	17	24 31
Donderdag	4	11	18	25
Vrydag	5	12	19	26
Saterdag	6	13	20	27

Les twintig (20)
Twintigste (20ste) les

DAE EN MAANDE—DIE ALMANAK

Ken u die name van die dae?

Ja sekerlik: Sondag, Maandag, Dinsdag,
Woensdag, Donderdag, Vrydag,
Saterdag.

Kom ons veronderstel dat dit vandag
Woensdag is. Watter dag is môre dan?

Donderdag.

En oormôre?

Vrydag.

Watter dag was gister?

Dinsdag.

En eergister?

Maandag.

Maandag het ek verjaar.

a: Vyf minute oor twee

Ag so? Kan ek u nog gelukwens^b?
Dankie. Dit was dus op die agste.
Aanstaande Maandag is dit die
vyftiende, en Maandag oor 'n week die
twee en twintigste. Noem u nou vir my
die name van die maande op.
Januarie, Februarie, Maart, April, Mei,
Junie, Julie, Augustus, September,
Oktober, November, Desember.
Uitstekend. Kan u my ook sê hoe laat
dit is?
Ek het dit vyf minute oor twee^a, en my
horlosie loop presies reg.

b: Veels geluks!

Les een en twintig (21)
Een en twintigste (21ste) les

SUID-AFRIKAANSE GELD

Noudat u Afrikaans kan praat, sal u seker op 'n goeie dag besluit om Suid-Afrika 'n bietjie te gaan besoek. Maar vóór u dit doen, sal dit goed wees as u eers iets oor Suid-Afrikaanse geld leer.

Na Suid-Afrika baie jare lank aan die Engelse pondstelsel gekoppel was, het dit tot die desimale stelsel oorgegaan. Hierdie stelsel bevat net twee eenhede, naamlik die rand^a en die sent^b.

Die rand wat sy naam aan die goud van die Witwatersrand te danke het, is die

a: 'n Rand; 'n banknoot

b: 'n Sent; 'n muntstuk

c: Twee rand; 'n banknoot

d: Vyf sent

e: Tien sent

f: Twintig sent

grootste eenheid, en is ongeveer gelyk aan tien sjielings Engelse munt. Die kleinste munteenheid is die sent en een sent is een honderdste van een rand.

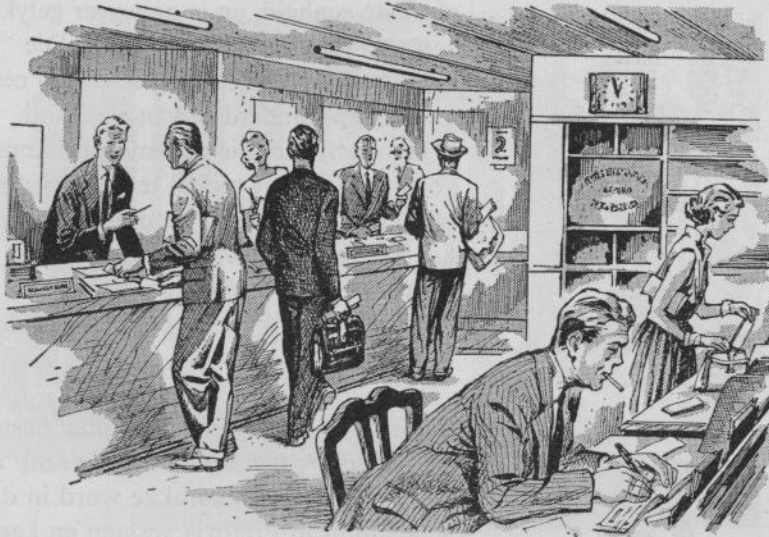
Hoe eenvoudig is dit om jou inkopies volgens die nuwe stelsel te bereken: 'n pak klere kos veertig rand, of een appel kos vyf sent. Probeer self die sommetjie maak: tien sakdoeke teen sewe en veertig sent stuk. Ja, u het gelyk: vier rand sewentig sent.

Die sent is in die vorm van 'n muntstuk^b en ander muntstukke bestaan uit vyf sent^d, tien sent^e, twintig sent^f en so voorts. Die muntstukke word in die staatsmunt in Pretoria geslaan en kan van koper, silwer, of goud wees. Die rand kan 'n banknoot^a, ^c wees. Groter eenhede randnote bestaan ook, soos tien-rand, twintig-rand, en so voorts.

Suid-Afrikaanse nywerheidsinstansies het die oorskakeling na die desimale stelsel baie verwelkom. Daar bly nou nie veel van die Westerse Lande oor wat nie 'n desimale muntstelsel het nie.

Suid-Afrika het nou sy derde muntstelsel. Eers was daar die sewentiende eeuse Nederlandse stelsel met die riksdalder as eenheid, toe die Engelse pondstelsel, en eindelijk die desimale stelsel van Suid-Afrika.

Les twee en twintig (22)
Twee en twintigste (22ste) les

IN DIE BANK

a: Sal u dit tel?

Ek wil graag 'n bietjie buitelandse geld wissel.
Seker meneer. Wat wil u wissel?
Ek het 'n paar Franse en Switserse franke, dollars, Deense krone en nog Duitse geld ook. Sal u dit asseblief tel?
Net 'n oomblik, asseblief, ek moet eers die wisselkoerse naslaan. So, dis altesaam een en tagtig rand en vyf sent. Hoe wil u dit hê, meneer?

Gee my asseblief twee twintigrandnote, twee tienrandnote, tien tweerandnote en die res in kleingeld.
Sekerlik meneer. Hier is dit.
Dankie. Ek sou ook graag 'n rekening hier wou oopmaak. Hoe doen mens dit?
Dit moet u liewers met die bestuurder bespreek^b. Aan die einde van die gang is die bestuurder se kantoor. Ek sal u laat aanmeld.

Goeie middag. My naam is Van der Westhuizen. Ek wil graag 'n rekening by u oopmaak.
Graag, meneer Van der Westhuizen.
Hoeveel wou u insit?
Ek het hier seshonderd rand. Dit sal voorlopig genoeg wees.
U kan seker 'n paar referensies gee?
Ja seker, hier is die name en adresse van twee van my vriende wat ook rekenings hier het. Is dit voldoende?
O ja, dit is uitstekend, dankie.

b: ... met die bestuurder bespreek

1: Die traliewerk

2: 'n Pospakket
3: Die beampte

4: Die posbus
5: 'n Telefoonhokkie

Les drie en twintig (23)
Drie en twintigste (23ste) les

POSVERKEER

Daar is poskantore in elke stad en in elke dorp. Om 'n gewone brief^a of poskaart^b weg te stuur, hoef u nie na 'n poskantoor te gaan nie. U kan dit in die naaste posbus⁴,^c pos. As u briewe vinnig versend moet word, kan u dit met die snelpos stuur. Telegramme en pakkies^d kan u by elke poskantoor wegstuur, en telegramme kan ook per telefoon gegee word. Briewe na ander

a: 'n Gewone brief

wêrelddele word meestal per lugpos^f gestuur.

b: 'n Poskaart

c: 'n Posbus

Orals word die briewe 'n paar maal per dag uit die posbus gehaal. Mens kan hulle maklik herken, want hulle is rooi of oranje en swart geverf. Die pos word deur 'n briewebesteller afgelewer, en telegramme deur 'n telegrambesteller.

Op die afbeelding sien u 'n poskantoor. Daar is verskillende afskortings in die lokaal. Voor die traliewerk¹ staan die publiek, en daaragter sit die beamptes. Op die plaat sien u iemand 'n pospakket² wat versend moet word, aan die beampte³ gee. Iemand anders vul 'n telegramvorm in, en regs staan 'n man wat 'n adres op 'n koevert skryf.

d: 'n Pakkie

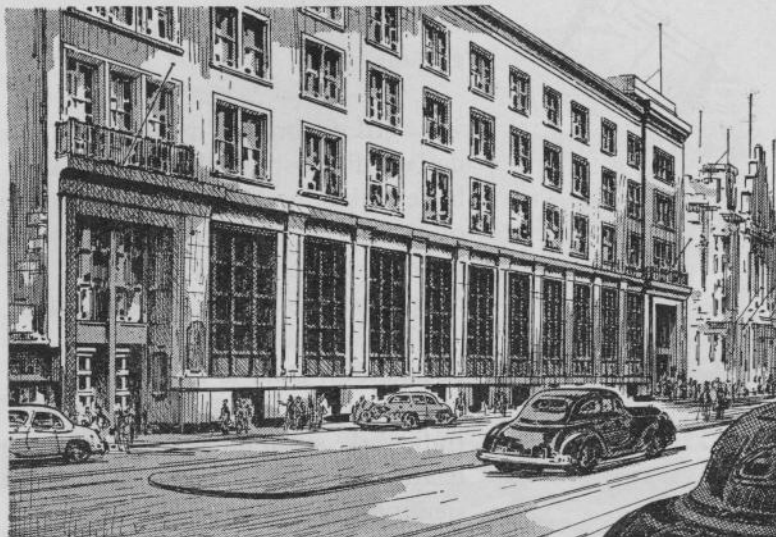
In die agtergrond sien u 'n posbus⁴ met een gleuf vir briewe en een vir drukwerk^e. 'n Man druk juis 'n brief in die bus. Langsaan sien u twee telefoonhokkies⁵. Dié kry u by alle poskantore en in baie strate in die stede.

e: Drukwerk

f: Per lugpos

Les vier en twintig (24)
Vier en twintigste (24ste) les

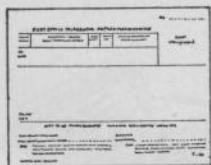
IN DIE POSKANTOOR

Verskoon my meneer, kan u my asseblief sê hoe ek by die naaste poskantoor kan kom?

Nee, dit spyt my, maar ek is ook vreemd hier. Vra vir die man daar, miskien kan hy u help.

Dankie. Verskoon my meneer, kan u my sê waar die naaste poskantoor is?

Ja sekerlik. Dit is nie ver nie. Ek moet self ook in daardie rigting gaan, dus kan u saam met my loop as u wil, dan sal ek u wys.

a: 'n Vorm

O, graag, dit is baie vriendelik van u. Sien u daardie groot, grys gebou daar oorkant met die posbus daarvoor? Dit is die poskantoor.

Baie dankie!

Nie te danke nie.

Ek wil graag 'n telegram wegstuur. Sekerlik, meneer, hier is 'n vorm^a. Sal u hier die naam en adres van die afsender invul?

En waar kan ek posseëls kry? By die afskorting hier langsaan. Mag ek vyf tweesent-posseëls^b en vier tiensent-posseëls^c kry, asseblief? En hoeveel moet ek op hierdie briewe sit? Ek sal hulle net weeg. Vyf sent op hierdie een, en tien sent op die aangetekende^d een.

Dankie.

b: 'n Tweesent-posseël

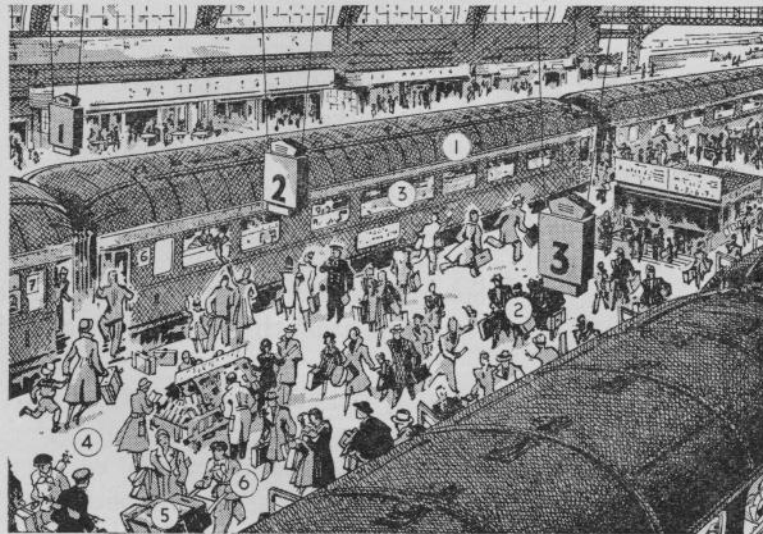

c: 'n Tiensent-posseël

d: 'n Aangetekende brief

1: 'n Trein
2: Reisigers

3: 'n Venster
4: Die platform

5: Bagasie
6: 'n Kruiër

Les vyf en twintig (25)
Vyf en twintigste (25ste) les

REIS

a: 'n Bromponie

b: 'n Motorfiets

Mense reis tans heelwat, sowel vir plesier as vir sake, en met allerlei vervoermiddels. Die fiets, die goedkoopste van almal, word in Suid-Afrika nie veel vir reis gebruik nie. Die bromponie^a word al meer en meer gebruik. Die motorfiets^b word gebruik, maar die motor en motorbus is die populêrste, veral waar 'n mens lang afstande moet ry. 'n Mens word nie so gou moeg nie.

c: 'n Skip

d: 'n Vliegtuig

e: Sommige reisigers klim uit

f: Ander reisigers klim in

g: Die bagasie-afdeling

Groot skepe^c vaar oor die see van die een wêrelddeel na die ander. Mens kan ook per vliegtuig^d na al die wêrelddele reis.

Op die plaat sien u 'n besige stasie. Die trein¹ by die tweede platform staan gereed om te vertrek. Die reisigers² kyk by die vensters³ uit na die mense wat nog langs die trein na 'n sitplek loop en soek. Op die derde platform⁴ staan 'n trein wat net ingekom het. Sommige reisigers klim uit^e, ander klim in^f. As mens nie vantevore 'n kaartjie uitgeneem het nie, moet mens dit by die kaartjie-toonbank gaan koop, waar mens dikwels in 'n tou moet staan.

By die kraampie vir koerante en tydskrifte staan mense wat leesstof vir die reis uitsoek. By die bagasie-afdeling^g verdring reisigers mekaar wat hulle bagasie⁵ wil afgee, of afhaal. Ander gaan weer na die wagkamer^h, waar daar gewoonlik verversings te kry is, en wag daar op hulle trein.

h: Die wagkamer

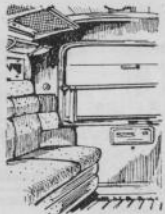
1: 'n Koffer

2: 'n Reistas
3: Reisigers

4: 'n Beampte
5: 'n Koerier

Les ses en twintig (26)
Ses en twintigste (26ste) les

OP DIE STASIE

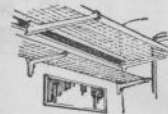
a: 'n Plek in die hoek

Kruier, sal jy vir my bagasie sorg?
Sekerlik, meneer. Watter trein neem u?
Die nege-uur-trein na Kaapstad. Ek gaan
gou 'n kaartjie koop. Waar is die
kaartjie-kantoor?
Ek sal u daarnatoe neem. So, hier is dit.
Ek sal op die platform vir u wag.
Watter platform?
Platform nommer twaalf, meneer.

'n Eersteklas-kaartjie na Kaapstad,
asseblief.
Enkel of retoer?
Enkel. Moet ek êrens oorstap?
Nee, meneer, hierdie trein gaan regdeur
Kaapstad toe.

b: 'n Reistas

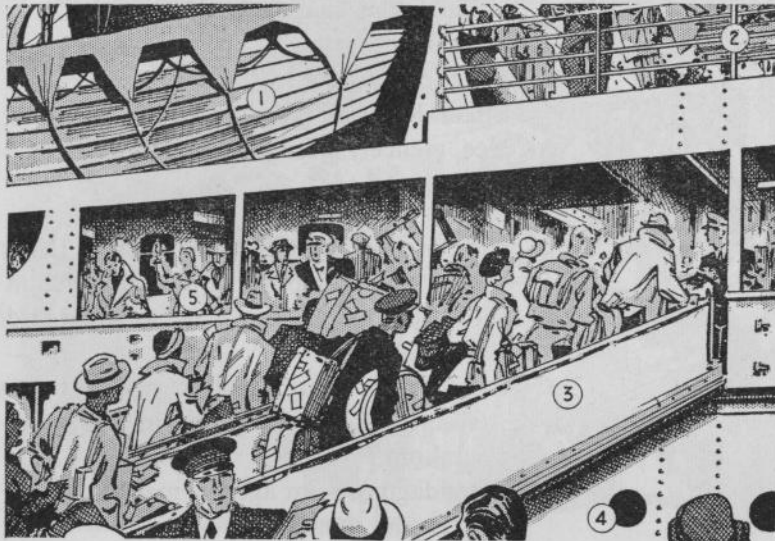

c: Die bagasienet

Hier, meneer. Hier is 'n leë koepee. Dit is
naby die eetsalonwa. Daar is 'n plek in
die hoek^a vir u. Ek sit u reistas^b in die
bagasienet^c.
Baie dankie. Hierdie koffer^d hou ek by my.
Weet jy hoe laat die trein in Kaapstad
aankom?
Maandagmôre om agtuur, meneer.
Uitstekend, dankie.
Baie dankie, meneer. Aangename reis.

d: 'n Koffer

1: 'n Reddingsboot

2: Die reling

3: Die loopplank

4: Die patryspoort

5: Die passasiers

Les sewe en twintig (27)
Sewe en twintigste (27ste) les

SEE- EN LUGREISE

a: Die kaptein

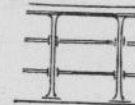
Verlede Woensdag het ek 'n vriend na die hawe toe weggebring. Hy is Southampton toe met 'n skip van 'n groot skeepsredery, en ek kon aan boord gaan om alles goed te bekyk. Van die bodek af kon ek die reusagtige hyskrane sien wat die passasiers⁵ se bagasie en die lading opgehys het, en dan in die skeepsruimte neergelaat het.

b: Die brug

c: Die fluit

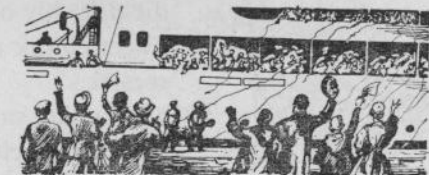
d: Die reling

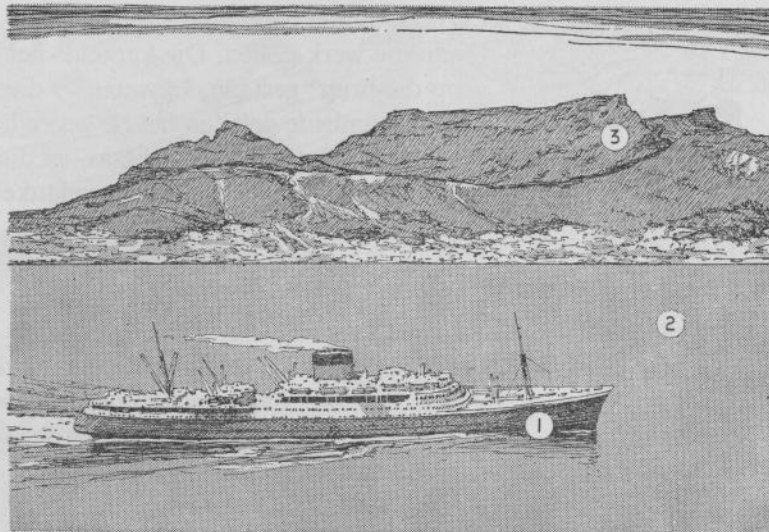
e: 'n Motorbus

Ek het ook die bemanning van die skip aan die werk gesien. Die kaptein^a het op die brug^b gestaan, vanwaar hy die werksaamhede gelei en bevele gegee het. Plotseling het die fluit^c geblaas, en die besoekers het hulle na die loopplanke³ gehaas. Kort daarna het die skip in beweging gekom, en die passasiers het oor die reling^{2, d} geleun om vir laas totsiens te wuif^f aan hulle vriende en verwante wat op die kaaie staan en kyk het. Langsaam het die skip uit die hawe getrek, langs die kaaie en werwe verby, en uiteindelik in die verte verdwyn.

'n Paar dae later moes ek self op reis na Port Elizabeth. Aangesien ek haastig was, het ek met die vliegtuig gegaan. Die lugvaartmaatskappy sorg vir 'n spesiale motorbus^e wat reisigers na die lughawe neem. Toe ons daar aankom, sien ons 'n groot vliegtuig al gereed staan. Ons het aan boord gestap, en presies om twaalfuur vertrek. Ons vliegtuig het ons vinnig by ons bestemming gebring, en na dit vlot geland het, het ons afgestap.

f: Hulle wuif totsiens

1: 'n Skip

2: Die see

3: Tafelberg

Les agt en twintig (28)
Agt en twintigste (28ste) les

OP DIE SKIP

Alle reisigers na Southampton aan boord asseblief! Hou u paspoorte gereed.

a: Die dek

So ja, hier is ons aan boord. Sal ons op die dek^a bly of ondertoe gaan?

Ek weet eintlik nie. Ek word so gou seesiek.

Maar vandag sal dit u nie lastig val nie, die see is heeltemal kalm^b en ons hoop dat dit die hele reis so sal bly. Ek sal

b: 'n Kalm see

c: Die Ooskus

d: 'n Slegte seereis

e: Laat ons maar aanstap

twee dekstoele hierheen laat bring, dan sit ons in die son.

Goed, ek sal dit maar waag. Ek hoop u het gelyk.

Reis u baie?

Seereise vermy ek soveel as moontlik, maar 'n paar jaar gelede het ek langs die Ooskus^c na Beira gegaan, en dit was onplesierig.

Waarom vlieg u dan nie?

Ja, dit sal ek ook maar probeer. Dit kan onmoontlik erger wees as 'n slegte seereis^d, en in elk geval is dit gou verby.

Het u moeilikheid by die doeane^f gehad?

Nie eintlik nie. Ek moes net 'n nuwe kamera wat ek gekoop het, aanmeld.

Het u iets gehad om aan te meld?

Nee, hierdie keer nie. Kyk, mens kan die land nie meer sien nie. Dis nog net 'n dowwe streep daar. Sal ons gaan tee drink?

Dis 'n goeie plan. Ek het lankal lus vir tee. Nou goed, laat ons maar aanstap^e.

f: Die doeane

1: Winkels

2: 'n Motor

3: Die motorpad

Les nege en twintig (29)
Nege en twintigste (29ste) les

'N STRAAT IN JOHANNESBURG

Ons is hier in Eloffstraat, een van die drukste strate in Johannesburg. Aan albei kante van die straat sien ons groot winkels¹ en klein winkeltjies, kantore en kafees. Die voetgangers op die syaadjies kyk na die mooi winkelvensters^a. Op die motorpad³ sien ons 'n ononderbroke stroom motors², huurmotors, busse en vragwaens^b, met hier en daar 'n fiets, 'n motorfiets of 'n brömponie.

a: 'n Winkelvenster

Dit is gevaarlik om die straat oor te steek voordat 'n verkeersbeampte of 'n verkeerslig aandui dat die pad veilig is vir voetgangers. Mens moet lievers ook eers na links, dan na regs kyk voor jy oorstap. Dit is verbode om in die middel van 'n blok oor te stap, tensy daar 'n oorgang vir voetgangers met wit strepe aangedui is. 'n Mens moet by 'n kruising of 'n verkeerslig oorstap.

Saans word die strate elektries verlig. In die hoofstrate is die lampe soms in die middel van die pad, soos in Eloffstraat, maar in al die ander strate en in die buitewyke staan die lamppaal^c op die syaadjie. In die winkelstrate skyn ook die lig van talryke vensteruitstallings en ligadvertensies, sodat dit daar saans byna net so lig is as bedags.

b: 'n Vragwa

c: 'n Lamppaal

1: 'n Sebra
2: 'n Kameelperd
3: 'n Renoster

4: 'n Aap
5: 'n Olifant
6: 'n Rooibok
7: 'n Gemsbok

8: 'n Springbok
9: 'n Buffel
10: 'n Leeu

Les dertig (30)
Dertigste (30ste) les

HOE MENS NA DIE PAD VRA

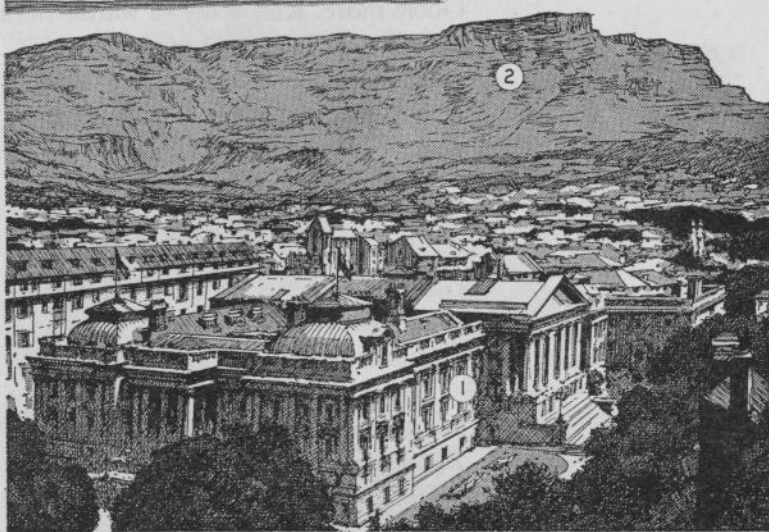
Verskoon my, meneer, kan u my miskien sê hoe ek by die Dieretuin kan kom?
O, dit is 'n hele ent hiervandaan. U moet liewers met die trembus gaan.
Watter een moet ek neem?
Ek is nie seker nie. Vra liewers vir die konstabel^a daar. Hy sal u miskien kan sê.
Dankie.

Goeie môre. Kan u my sê watter trembus ek na die Dieretuin moet haal?
Sekerlik, meneer, nommer nege. Hy vertrek van die halte daar oorkant. Vra maar vir die kondukteur om u te sê waar u moet afstap.
Baie dankie.

Gaan hierdie bus na die Dieretuin toe, kondukteur?
Ja meneer, hy hou vlak voor die Dieretuin stil.
Sal u my sê wanneer ek moet afstap?
Ja meneer, maar maak gou; ons is reeds laat . . . Kaartjies asseblief . . . Dankie, hier is u kaartjie . . . Volgende halte Dieretuin! U moet hier afstap, meneer.
Baie dankie.

a: 'n Konstabel

1: Die Parlementsgebou

2: Tafelberg

Les een en dertig (31)
Een en dertigste (31ste) les

'N BESOEK AAN KAAPSTAD

As u net 'n paar dae in Kaapstad kan deurbring, het u natuurlik nie genoeg tyd om alles te sien nie. Dit is dus die beste as u vooraf besluit wat u graag wil sien.

Laat ons begin met Adderleystraat, die hoofstraat van Kaapstad. Onder aan die straat, wat op die groot kaai uitloop, sien u die standbeeld van Jan van Riebeeck^b, wat die eerste vesting aan die Kaap in 1652 beheer het. Reg op

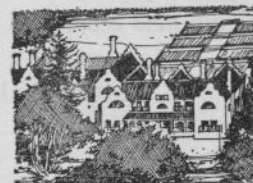
a: Die ou Kasteel

b: Die Standbeeld van Jan van Riebeeck

c: Die Parlementsgebou

d: Groote Schuur

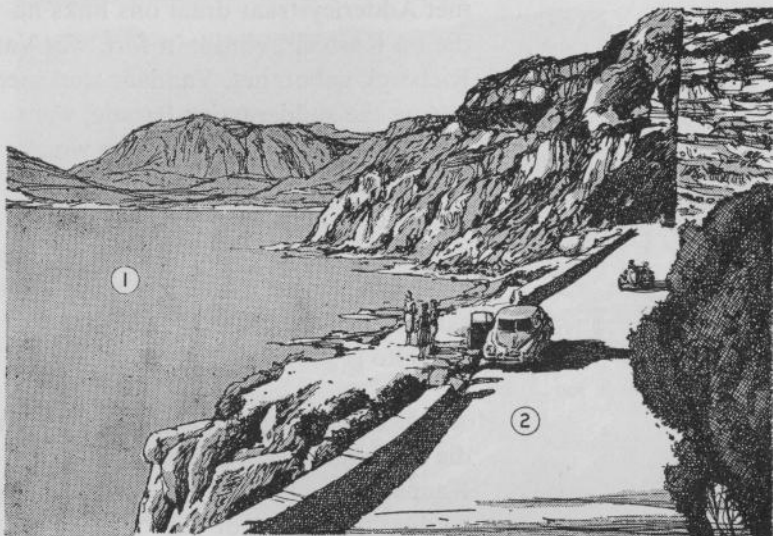
met Adderleystraat draai ons links na die ou Kasteel^a, eintlik 'n fort, wat Van Riebeeck gebou het. Vandaar stap mens oor na die skilderagtige Parade, waar die kleurryke blomme verkoop word. Daar is ook groente, vis, en vars kreef op die oop Parade te koop. Skuins bo die Parade lê die Maleise kwartier, met ou huise, waar die Maleiers woon. Baie skilders het al kunswerke van dié gedeelte geskilder.

Hoër op lê die Parlementsgebou^{1, c}, waar die Parlement iedere jaar byeenkom. Kaapstad lê aan die voet van Tafelberg², en met 'n kabelspoor kan 'n mens tot bo-op die berg gaan. Kaapstad lê natuurlik in die middel van talryke strande waar mens kan swem. By Seepunt self is daar groot hotelle wat 'n uitsig oor die see het.

„Groote Schuur”^d, die woning van die Eerste Minister, is 'n besoek werd. Dit toon die ou Hollandse boustyl wat in die Kaap bly bestaan het. Dan moet 'n mens nie nalaat om Kirstenbosch, die groot botaniese tuin, waar talryke inheemse Suid-Afrikaanse blomme en plante is, te besoek nie.

Kaapstad beskik oor 'n goeie orkes, en 'n mens kan in die aand 'n uitvoering bywoon, of na 'n goeie opvoering in die Labia-teater gaan.

1: Die see

2: Die pad langs die see

Les twee en dertig (32)

Twee en dertigste (32ste) les

BESIGTING VAN DIE STAD

a: Koopmans-de-Wet-huis

Is dit moontlik om binne een of twee dae 'n bietjie van die stad te sien?

O, ja, maar natuurlik nie alles nie.

Waarna sal ek eerste gaan kyk?

Ek dink die gesig oor die hele Kaapstad bo van Tafelberg af. 'n Mens ry met die kabelspoor tot bo, en dit is werklik mooi.

Wat stel u nog voor?

Wel, beslis die Kirstenbosch-tuin, wat baie

mooi uitgelê is. Daar kan u heelwat Suid-Afrikaanse bome en plante te sien kry. Die ou Kasteel van Jan van Riebeeck is ook mooi, en dit is van historiese belang. Daarvandaan kan u na die Parade gaan waar die blomme- en vrugteverkopers is. Dit is 'n kleurrike toneel.

Ek hou baie van die see! Is daar mooi plekke hier waarheen mens kan gaan?

O ja, van die mooiste in Suid-Afrika. Ek stel voor dat u 'n rit op die pad langs die see² neem. Dit voer mens na skilderagtige plekke langs die see^b, soos Steenbras, Houtbaai, en Kaap Agulhas, die suidelikste punt van Afrika. Verder ook na Simonstad, die vlootbasis.

Baie dankie. Dit lyk vir my na 'n goeie program. Dink u ek sal die historiese Koopmans-de-Wet-huis^a met sy oudhede ook kan besoek? Ek het so baie daarvan gehoor.

Dit is 'n goeie idee. U sal daar baie sien wat interessant is.

b: Langs die see

1: 'n Toonbank

2: Kliënte

3: Materiaal

Les drie en dertig (33)
Drie en dertigste (33ste) les

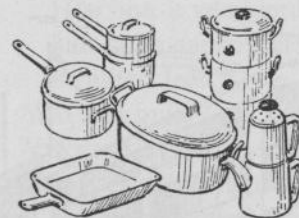
DIE GROOT DEPARTEMENTELE WINKELS

Vandag het ek een van die groot departementele winkels besoek. Dit was vir my 'n plesier om die een afdeling na die ander deur te gaan en na die verskeidenheid artikels op die toonbanke¹ te kyk. Ek het opgelet hoe gou die kliënte² bedien is.

a: Glas- en porseleinware

Daar is afdelings vir glas- en porseleinware^a, materiaal³, klere, skoene, huishoudelike artikels^b,

b: Huishoudelike artikels

speelgoed, voedselware, lekkergoed en nog allerlei ander dinge.

c: 'n Roltrap

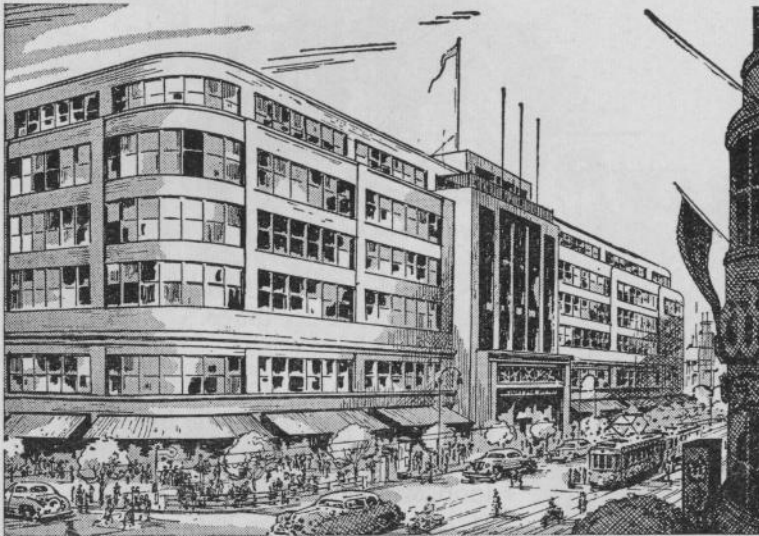

d: Die boekafdeling

Ek het van een afdeling na die ander gegaan, op en af, met die hysbak of die roltrap^c. Toe ek deur die boekafdeling^d loop, was ek verras om 'n vriendin, wat ek jare gelede gesien het, raak te loop. Sy woon in die buiteland en het net vir 'n kort rukkie hierheen gekom. Ons het middagete in die winkel se restaurant gaan eet. Sy het my vertel dat sy getroud is en twee kinders het. Ons het gesellig gepraat tot half-drie, en toe het ek haar gehelp om speelgoed^e vir haar kinders uit te soek. Ons het 'n pop wat gebaad kan word vir haar dogtertjie gekoop, en 'n mooi lokomotief op spoortjies vir haar seuntjie.

e: Speelgoed

Les vier en dertig (34)
Vier en dertigste (34ste) les

INKOPIES

Kan u my miskien sê waar die handskoene-afdeling is?
Daar oorkant, mevrou, links, langs die materiaalafdeling.
Ek wil graag 'n paar handskoene^a hê.
Sekerlik, mevrou, watter soort? Leer of kant? Watter kleur, en wat is u maat?
Taamlieke donkerblou leer, asseblief. Ek meen my maat is ses en 'n half. Maar ek is nie seker nie. Sal u meet?
Ses en 'n kwart sal beter pas, mevrou.

a: 'n Paar handskoene

b: 'n Loopskoen met 'n plat hak

c: 'n Skoen met 'n hoë hak

Hoe hou u van hierdie handskoene? Ek kan hulle aanbeveel; dit is 'n goeie kwaliteit leer.

Wat kos hulle?

Vyf rand en vyftig sent.

Goed, ek sal hulle neem. En waar is die skoene-afdeling?

Hier regs, mevrou, net agter die hoede-afdeling^d.

Wil u leer of Sweedse leer hê, mevrou?

Ek soek loopskoene van blou kalfsleer, met plat hakke^b. Die skoene met hoë hakke^c is vir my mooi, maar mens kan nie baie loop met hulle nie.

Ja, dit is so. Hoe hou u van hierdie? Ek dink hulle sal u ook pas.

Ja, dis net wat ek soek. Kan ek hulle aanpas? Ja, hulle pas goed. Hulle druk 'n bietjie by die tone, maar in die dra sal hulle wel uitrek. Gee my maar dié paar.

Sekerlik mevrou. Sal u by die kassier betaal? U kan u pakkie hier kry.

d: Die hoede-afdeling

1: 'n Pak

2: Die kleremaker
3: 'n Kliënt

4: Materiaal
5: 'n Toonbank

Les vyf en dertig (35)
Vyf en dertigste (35ste) les

DIE SNYERSWINKEL

Vanoggend was ek by my kleremaker om 'n nuwe pak¹ te bestel: baadjie^a, onderbaadjie^b en broek^c. Eintlik het ek ook 'n nuwe jas nodig, want my oue is taamlik afgedra, maar dit is op die oomblik te groot uitgawe. Ek het nou kort 'n nuwe reënjas^d gekry.

a: 'n Baadjie

My kleremaker² bied 'n ruim keuse van materiaal⁴, en ek het een uitgesoek wat

c: 'n Broek

b: 'n Onderbaadjie

d: 'n Reënjas

vir my geskik lyk vir my doel. Hy het my mate geneem^e en my gevra om oor twee weke te kom aanpas. Dan sal daar waarskynlik nog 'n paar klein veranderings aangebring moet word. Hy het ook die plek vir die sakke, knope en knoopsgate gemerk. Daarna sal ek nog 'n keer moet terugkom om aan te pas, ten einde seker te maak dat die pak goed sit.

e: Hy het my mate geneem

My vrou het hierdie week ook nuwe klere gekry. Sy het 'n pelsmantel^f gekoop, en 'n tweestukpak^g; dit wil sê 'n romp en bypassende baadjie. Sy kon nog nie 'n mooi sybloese^h raakloop nie, maar sy sê dat sy 'n mooi, moderne hoed gekry het om by haar pak te dra.

f: 'n Pelsmantel

g: 'n Tweestukpak

h: 'n Bloese

1: 'n Rok

2: Die naaldwerkster

3: Die spieël

Les ses en dertig (36)
Ses en dertigste (36ste) les

BY DIE KLEREMAKER

Goeie môre! Ek het 'n pak^a vir die najaar nodig, nie te lig nie, en nie te dik nie.

Ek sal 'n paar soorte materiaal aan u toon, meneer. Hoe hou u hiervan^b?

Nee, dit is veels te lig vir die herfswaar.

Ek wil liever 'n donkerder en swaarder stof hê.

Wat dink u hiervan?

O ja, dis veel beter. Wat kos 'n pak daarvan?

a: 'n Pak

b: Hoe hou u hiervan?

Dit sal ses en vyftig rand kos, meneer, maar dit is materiaal van 'n besonder goeie kwaliteit, gewaarborgde suiwer wol.

Dit is bietjie duur vir my. Ek wou eintlik nie meer as veertig rand daaraan uitgee nie.

U kan natuurlik ook iets goedkopers kry, maar dan is die materiaal se kwaliteit ook swakker.

Ja, dit begryp ek. Goed, maak die pak dan maar.

U sal nie spyt daaroor wees nie, meneer.

MEVROU KOOP 'N ROK

c: 'n Rok

Ek wil graag 'n warm rok¹, ° van wolstof hê.

Sekerlik, mevrou. Sal u na die aanpashokkie daar gaan? Hoe hou u van hierdie een? Dis ons allernuutste model wat nou net aangekom het.

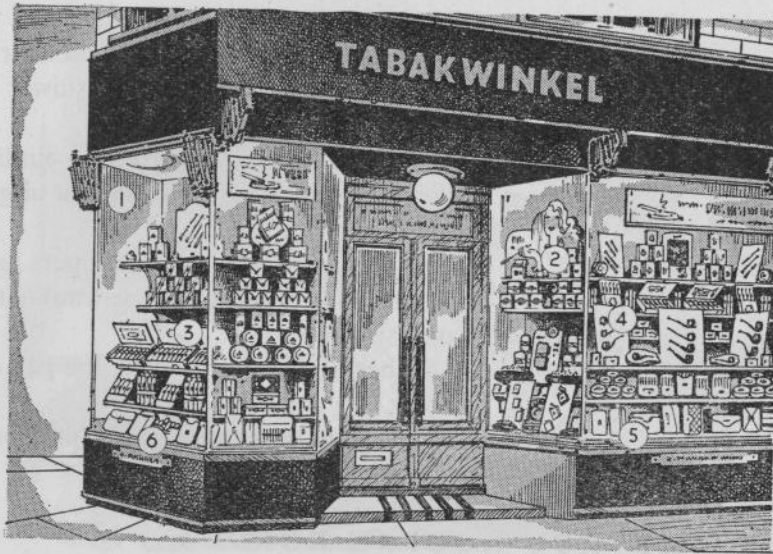
Ja, dis 'n mooi model, maar die kleur, geel, pas my nie.

Wat van hierdie een? U kan dit in verskillende kleure kry: liggroen, donkerbruin of swart.

Ek sou die swart een graag wil aanpas.

Ja, hy pas my goed, maar hy is 'n bietjie lank.

Ek sal die naaldwerkster² roep. Sy kan die rok 'n paar duim korter maak. Dit kan u gerus aan ons oorlaat.

1: Die winkelvenster
2: Pakkies sigarette

3: Kissies sigare
4: Pype

5: Tabaksakke
6: Sigaarkokers

Les sewe en dertig (37)
Sewe en dertigste (37ste) les

IN DIE TABAKWINKEL

As iemand my sou vra watter soort winkelvenster¹ vir my die mooiste is, dan sou ek nie maklik 'n antwoord kon gee nie. Maar ek dink tog dat die vertoonvensters van die tabakwinkels my die meeste trek. Nie omdat ek 'n strawwe roker is nie, maar die bont gekleurde dosies, blikkies en pakkies sigarette², die mooi kissies sigare³, ^a en die glansende pype⁴, ^b lyk so aanloklik.

a: 'n Kissie sigare

b: Pype

c: 'n Sigaar

d: 'n Sigaret

e: 'n Aansteker

Vir pyprokers is daar 'n groot variasie pyptabak uitgestal. Daar is sigare^e in iedere prysklas, en wie aan 'n sigaret^d die voorkeur gee, kan kies tussen Suid-Afrikaanse en Turkse sigarette.

Vuurhoutjies is wel goed en goedkoop, maar die meeste mense gebruik teenswoordig 'n aansteker^e. In die vertoonvensters van tabakwinkels is daar ook tabaksakke⁵, ^f sigaar⁻⁶ en sigaretkokers^g, sigarethouers^h, asbakke en alles wat 'n roker verder benodig.

f: Tabaksakke

U kan dus sien dat 'n Suid-Afrikaanse tabakwinkel baie verskil van dié in sommige ander lande, waar daar nie net rookbenodigdhede verkoop word nie, maar ook koerante, tydskrifte, skryfpapier, koeverte, ink, penne en vulpenneⁱ, potlodeⁱ, en dikwels ook allerlei lekkers.

g: 'n Sigaretkoker

h: 'n Sigaretthouer

i: 'n Vulpen en 'n potlood

1: Die tabakhandelaar

2: Pakkies sigarette

3: Dosies vuurhoutjies

4: 'n Pyp

5: Sigare

Les agt en dertig (38)
Agt en dertigste (38ste) les

EK KOOP SIGARETTE

a: Hulle irriteer die keel

Goeie middag! Ek wil graag sigarette²
hê.

Watter soort wil u hê, Suid-Afrikaanse of
ingevoerde, en moet dit met of sonder
kurk wees?

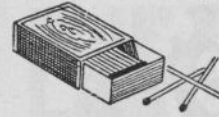
Ek ken nie al die handelsmerke hier nie.

Gee my maar 'n pakkie met twintig.

Watter soort raai u my aan?

Hier is vier soorte wat ek kan aanbeveel.

Dit is nie duur nie, en tog goed.

b: Vuurhoutjies

Buitendien is hulle taamlik sag en hulle
irriteer nie die keel^a nie.

Goed, ek sal hulle dan maar op die proef
stel. En twee dosies vuurhoutjies³,^b,
asseblief.

Hier, meneer. Nie pyptabak^c nie? Dit het
ons in pakkies en blikkies.

Nee, dankie. Ek rook nooit pyp⁴ nie.

Miskien nog 'n paar goeie sigare⁵?

Wat kos hulle?

Ons het hulle teen verskillende pryse:

hierdie kos byvoorbeeld maar vyf sent
en dit is werklik goed as u van 'n ligte
sigaar hou.

So, dit is net wat ek wil hê. Gee my maar
vyf.

Niks anders nie, meneer?

Nee, dankie, dit is al.

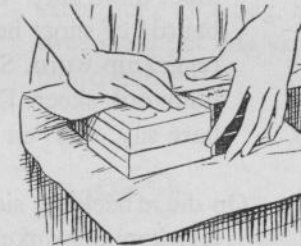
Sal ek dit vir u toedraai^d, meneer?

Ja, asseblief.

Baie dankie, meneer.

c: Pyptabak

d: Sal ek dit toedraai?

1: Die haarkapper

2: Kliënte
3: 'n Bediende

4: 'n Bank
5: 'n Koerant

Les nege en dertig (39)
Nege en dertigste (39ste) les

BY DIE HAARKAPPER

Die haarkapper¹ speel teenswoordig 'n belangrike rol in ons lewe. Die mans moet hulle hare^a laat sny, en as hulle 'n baard^b of snor^c het, moet dit telkens reggeknip word. Sommige mans laat hulle ook skeer. Die dames laat hulle hare sny, was^d en permanent golf.

a: Hare

Op die afbeelding sien u 'n haarkapperswinkel. Die haarkapper is net besig om die hare van een van sy

b: 'n Baard

c: 'n Snor

d: Die hare word gewas

kliënte² te sny. 'n Ander word geskeer, terwyl 'n paar mans op 'n bank⁴ sit en hulle beurt afwag. Hulle lees ondertussen koerant. 'n Kliënt, wat al geholpe is, staan op die punt om die winkel te verlaat en word deur 'n bediende³ afgeborsel.

Ek kan nie verdra dat iemand anders my wange en ken inseept nie, en buitendien het ek 'n baie gevoelige vel. Daarom skeer ek altyd myself met 'n veiligheidskeermes. Dit is nie net aangenamer nie, maar ook goedkoper.

My broer kan nie met 'n gewone skeermes^e of 'n veiligheidskeermes^f regkom nie, daarom gebruik hy 'n elektriese skeermes^g. Die meeste mans skeer hulle elke dag. Sommige moet tot twee maal per dag skeer as hulle dik baard het.

e: 'n Gewone skeermes

f: 'n Veiligheidskeermes

g: 'n Elektriese skeermes

Les veertig (40)
Veertigste (40ste) les

EK GAAN HAARKAPPER TOE

Goeie môre, meneer! Wat kan ek vir u doen?

Haarsny, skeer en naelversorging, asseblief.

Gaan sit maar, meneer. U hoef nie lank te wag nie. So, nou is u aan die beurt. Die manikuriste is oor 'n paar minute vry, en intussen sal ek maar eers u hare sny. Wil u dit kortgesny^a hê, of net reggeknip?

Dit moet net lank genoeg wees om 'n paadjie^b te kam.

Sekerlik meneer . . . Is dit goed so, meneer?

Ja, so is dit uitstekend. Dankie.

U hare is taamlik droog, meneer, en ook al 'n bietjie dun^c. 'n Vryfmiddel^d sal dit goed opknip, meneer.

a: Kortgesny

b: 'n Paadjie in die hare

Goed, vryf dit dan maar in.

Nou nog skeer.

Maar versigtig, asseblief. Ek het 'n baie teer vel.

Wees gerus, ek het nog maar net een keer 'n kliënt raakgesny en dit was sy eie skuld; hy het sy kop skielik gedraai. Daar, meneer, dit is ook klaar.

Mooi so, dankie. U het ook 'n damesafdeling anderkant, nie waar nie? Ek wil graag 'n afspraak vir môremiddag reël vir my vrou. Sy wil 'n permanente golwing hê.

Net 'n oomblik, ek sal naslaan. Ja, ons kan haar inpas. Sou vieruur haar pas? Ja, uitstekend.

Wat is die naam?

Mevrou Nienaber. Sy sal op die kop vieruur hier wees.

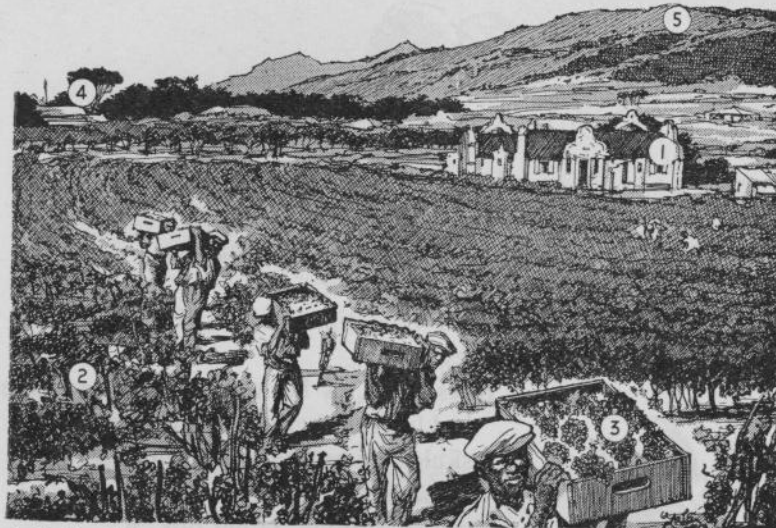

c: 'n Bietjie dun

d: 'n Vryfmiddel

1: 'n Plaashuis

2: Wynstokke
3: Druwe

4: 'n Boom
5: 'n Bult

Les een en veertig (41)
Een en veertigste (41ste) les

DIE JAARGETYE

Die jaar is in vier jaargetye verdeel, naamlik die lente of voorjaar, die somer, die herfs of najaar, en die winter. In die voorjaar kom daar weer nuwe lewe in die natuur. Die struike en bome^a kry nuwe blare^b en knoppies, en elke dag word dit bietjie warmer. Daar steek soms wolke op, en dan val daar 'n lentereën. Die boere begin die grond omploeg om mielies^c en ander somergesaaides te saai, en die groot

a: 'n Boom

vrugteboorde, wat in die winter gesnoei is, loop uit en dra pragtige wit en rooskleurige bloeisel. In die stede en dorpe is die groot tuine om die huise vo kleur met rose en lentebloem.

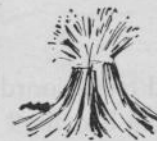
b: 'n Blaaf

c: Mielies

d: Die son

e: 'n Gerf

f: Die skape word geskeer

Dan kom die somer, die somerreëns en die oestyd. Die son^d staan hoër, en dit word steeds warmer. Soms is dit baie warm. Die boere het dit nou druk, en werk van smôrens vroeg tot saans laat op die lande. Die koring moet met mooiweer gesny en in gerwe^e gebind word, en die vrugte moet gepluk en verpak word. Die skape moet ook in die somer geskeer word^f, sodat die wol voor die winter kan groei. Dikwels is daar groot storms met hael wat ernstige skade onder gesaaides en vrugte bring.

In die herfs word mielies geoes en die appels is dan ryp. Die dae word korter, die nagte kouer. Die blare aan die bome verkleur en val af. Dit reën nie meer so baie in die binneland nie, en die lug is helder en aangenaam.

Die winter is koud, maar daar is baie son en min wind weg van die Boland. Die suidewind bring koue wat mens binnenshuis laat bly. Baie bome het nie meer blare nie. Dikwels ryp dit kwaai in die nag. Dan is die gras die volgende môre spierwit.

Les twee en veertig (42)
Twee en veertigste (42ste) les

SPELE EN SPORT

Watter sportvorm word teenswoordig die meeste in Suid-Afrika beoefen?

Dit is sonder twyfel rugby en krieket^a.

Korf- en netbal, hokkie^b, atletiek, soos hoog-^c en verspring^d, en reisieshardloop^e is ook gewild. Tennis word in die somer baie gespeel. Gholf en rolbal is gewild by baie, veral ouer mense, en die Amerikaanse bofbal vind ook aftrek. Bergklimmers klim Tafelberg, die Kaapse berge, en die Drakensberg uit.

a: Krieket

b: Hokkie

c: Hoogspring

d: Verspring

e: Reisieshardloop

f: Swem

g: Rugby

h: Biljart

In die somer word daar baie geswem^f, en daar is talle groot publieke swembaddens in die stede. Maar mense swem ook graag in die riviere en in die see by die kusplekke.

Wat doen mens in die winter?

Die wintersportvorm in Suid-Afrika is rugby^g, omdat dit nie so bitter koud is nie. Trouens, die ander sportvorms word ook dwarsdeur die winter beoefen omdat die weer goed is. Op 'n paar plekke soos die Drakensberg en die Kaapse berge val daar soms sneeu, en dan gaan 'n paar mense ski.

En as mens nie buite kan kom nie?

Dan is daar skaakspel, biljart^h, kaartspele, soos brug, en tafeltennis. Speel u biljart?

Ja, maar nie soos 'n beroepspeler nie. Dit is net 'n stokperdjie vir tydverdryf.

1: 'n Plaas

2: 'n Skaap
3: Die veld

4: 'n Boer
5: 'n Bult

Les drie en veertig (43)
Drie en veertigste (43ste) les
Eerste deel

VAKANSIE OP 'N PLAAS

'n Vakansie op 'n plaas¹ is altyd gesond en vol afwisseling. Verlede jaar het 'n vriend en ek 'n paar weke by my swaer op die plaas gaan kuier, en ons het dit baie geniet.

Daar was baie werk, en ons het gehelp waar ons kon. Ons het geleer hoe mens ploeg, maal, koring uitwan en dors.

a: Melkkoeie

b: 'n Vark

c: 'n Hoenderhaan en 'n hoenderhen

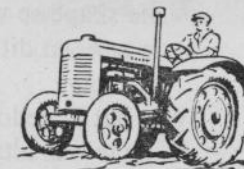
d: 'n Eendmannetjie en 'n eendwyfie

My swaer het baie diere. Hy het 'n groot trop skape², melkkoeie^a, perde in die stalle, en varke^b op die werf. Die skape met hulle lammers loop in 'n trop in die veld³. In die groot hokke vir pluimvee sien ons hoenderhane^c en -henne^c en die kuikens, eendmannetjies^d en eendwyfies^d, kalkoenmannetjies^e en -wyfies^e, gansmannetjies en ganswyfies. Dit gee 'n groot lawaai af wanneer die hane kraai, die henne kekkel en die ganse snater. Die henne lê hulle eiers dikwels in versteekte hoekies en dit gaan dan moeilik om die eiers bymekaar te maak.

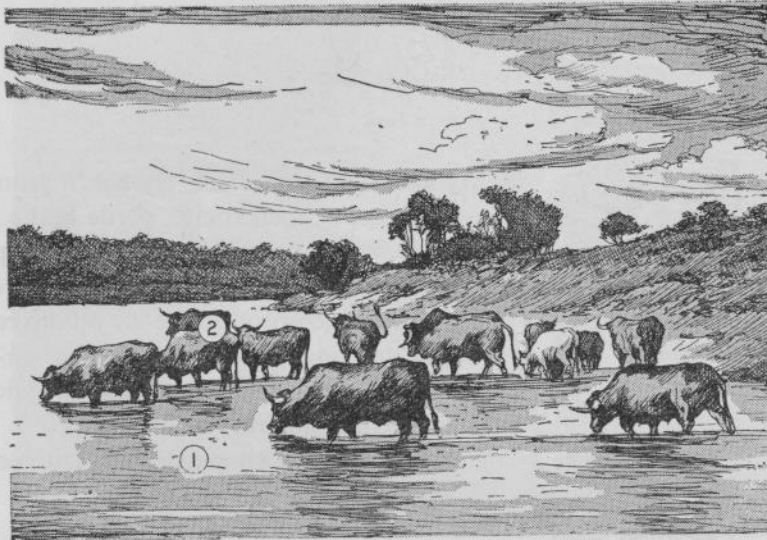
e: 'n Kalkoenmannetjie en 'n kalkoenwyfie

Vroeër is alle werk op die lande met die hand verrig. Hedendaags word die trekker^f, soms nog osse of muile gebruik om die werk te verrig, en motorwaens word vir vervoer gebruik. Waar moontlik, is die lewe van die boer⁴ aanmerklik vergemaklik.

f: 'n Trekker

1: Die water

2: Vee

Tweede deel

DIE WERK OP 'N PLAAS

Hoe laat moet jy opstaan as jy op die plaas is?

Ongeveer om sesuur^a.

Het jy ook van die werk gedoen?

Ja, en baie graag ook. Ek het gehelp om die skape se wol af te skeer^b en in bale^c te pak, en dit was ook oestyd vir die koring.

Wat het jy gedoen as dit reën?

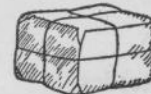
O, daar was altyd die wolbale wat toegewerk moes word, of

a: Sesuur

b: Hy skeer die skaap

c: 'n Baal

landbougereedskap^d wat nagesien en indien nodig herstel moes word. Van laasgenoemde weet ek nie veel nie, maar ek kon wel allerlei onderdele smeer as dit nodig was. Ek het my oom gehelp om die sementdam skoon te maak.

Waarvoor is die sementdam daar?

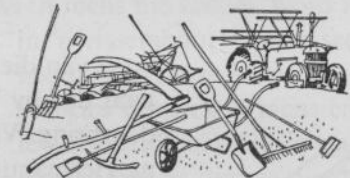
Dit is 'n dam wat die water¹ uit 'n boorgat hou. Die windpomp pomp die water uit en dit loop dan in die dam. My swaer gebruik dit om lande nat te lei, om water vir die vee² te gee, en soms swem ons ook daarin.

Het jy nooit 'n vry dag gehad toe jy op die plaas was nie?

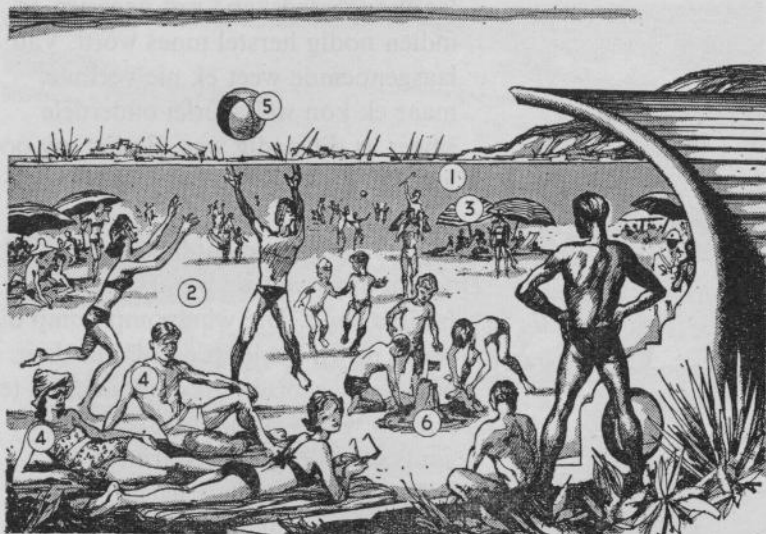
Ek kon eintlik elke dag vry gehad het, maar dit was vir my heerlik om met die arbeid te help. Mens voel so gesond.

Ek dag die lewe op 'n plaas is vervelig!

Nee, geensins nie. Ek sou graag boer wou word as ek kon.

d: Landbougereedskap

1: Die see
2: Die strand

3: Sambrele
4: Strandgangers

5: 'n Strandbal
6: 'n Sandkasteeltjie

Les vier en veertig (44)
Vier en veertigste (44ste) les
Eerste deel

BY DIE SEE

a: 'n Verkleehut

As u van die see¹ hou, kan u gerus 'n paar dae by 'n gewilde kusplek gaan deurbring. Van Kaapstad kan 'n mens na Hermanus en Muizenberg gaan, van Johannesburg na Durban, met die trein. Die hele Suidkus van Natal, onderkant Durban is vol gewilde seevakansieplekke. By al die plekke is daar 'n lekker strand², met verkleehutte^a

d: Hulle bou sandkasteeltjies

b: 'n Skulp

en daar is strandstoele en groot sambrele³ te kry.

Op die afbeelding sien u die strandgangers⁴ wat in die son lê om bruin te brand, en ander wat met 'n strandbal⁵ speel. Vir kinders is daar nie 'n groter plesier as om met die sand te speel nie. Hulle bou sandkasteeltjies⁶, ^d met dik mure en watervore daarom. Die vlag moet natuurlik op die toring kom! En dan word daar na mossels en skulpe^b gesoek, en in die water geloop. Die gejuig en geroep kan 'n mens ver hoor.

c: 'n Visserboot

As 'n mens nie seesiek word nie, is 'n rit in 'n vissersboot^c op die see een van die heerlikste vakansie-ervarings. Die fris seebries versterk 'n mens en laat jou lewenslustig voel. Dit is egter net aangenaam as die see nie onrustig is nie.

1: 'n Leeu(mannetjie)

2: 'n Leeuwviefie
3: 'n Pad

4: 'n Motor
5: 'n Boom

Tweede deel

VAKANSIEPLANNE

Watter vakansieplanne het julle Juliemaand?

Die plan is om die Kruger-Wildtuin^a te besoek. Ons het al sulke interessante beskrywings gehoor van olifante, leeus¹, koedoes, kameelperde, buffels, die verskillende boksoorte en nog sò baie soorte voëls en kleindiëre in hulle natuurlike omgewing, dat ek eintlik nou-al opgewonde is. Wat gaan jy doen?

a: Die Kruger-Wildtuin

Ons neem altyd die kinders see toe en bly dan twee weke by hulle. Daarna laat ons hulle in die sorg van my suster, en gaan my vrou en ek 'n rukkie lank alleen vakansie hou.

Waar gaan julle gewoonlik heen?

Ons kies altyd 'n nuwe strandoord.

Vanjaar is dit Lourenço Marques. Ons het daar 'n groot gemeubileerde huis gehuur. O, wag! Nou het ek 'n gawe plan: julle ry met ons saam see toe en ons besoek daarna saam met julle die Wildtuin wat tog nie ver daarvandaan geleë is nie.

Pragtig! Ek sal dadelik by die Parkeraad in Pretoria vir ons die alleenstaande luuksehut in die middel van die Wildtuin bespreek. Hulle voorsien alles behalwe kos.

Hulle sê die plantegroei is net so interessant as die dierelewe. Ek hou so baie van bome⁵ en struike.

Dan sal ek jou nie weer van die Wildtuin kan wegkry nie. Die Parkeraad het die vernaamste boomsoorte langs die paaie met nommers gemerk en 'n gedrukte gids verskaf die name. Koorsboom, maroela, jakkalsbessie en tambotie is net 'n paar name van mooi bome wat aan my genoem is.

1: 'n Bediener

2: Die enjinkap
3: 'n Band

4: 'n Wiel
5: Die verkoeler

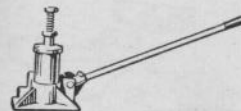
Les vyf en veertig (45)
Vyf en veertigste (45ste) les
Eerste deel

DIE MOTORRIT

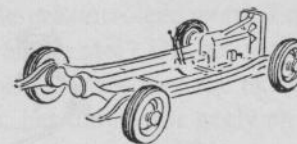
As u van plan is om per motor in Suid-Afrika te reis, moet u goed onthou dat mens in Suid-Afrika links hou, en ander motors aan die regterkant verbygaan. In alle stede en dorpe is daar 'n spoedbeperking en dit mag u natuurlik nooit oorskry nie. U moet ook veral goed op die verkeerskennisgewings let, en nooit u motorkar parkeer waar dit verbode is nie.

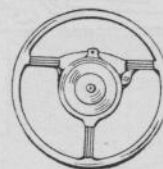
a: Die noodwiel

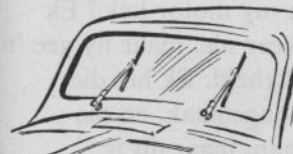
b: Die domkrag

c: Die onderstel

d: Die stuurwiel

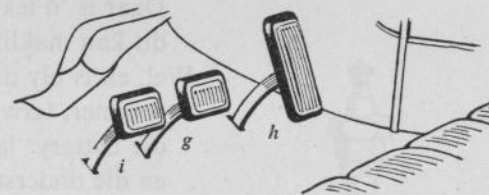
e: Ruitveërs

f: Die instrumentbord

Kom ons bekyk die motorkar op die afbeelding. Dit is 'n sedan met 'n ses-silinder enjin. Agter in die bak is die bagasieruimte vir reistasse, tasse ensovoorts. Ook die noodwiel^a, die gereedskap en die domkrag^b word daarin gehou. Die motorkar het pas by 'n garage ingetrek, en die bestuurder sê aan die bediener¹ hoeveel petrol hy wil hê.

Let goed op die name van 'n paar onderdele: die onderstel^c, die rathefboom, die enjinkap², die wiele⁴, die bande³, die verkoeler⁵, die enjin, die stuurwiel^d. Daar is ruitveërs^e voor die voorruit. Op die instrumentbord^f vind u die snelheidsmeter, die brandstofmeter, die aansitter ensovoorts. Dan is daar ook die voetrem^g, die handrem, die petrolpedaal^h en die koppelaarⁱ.

g: Die voetrem h: Die petrolpedaal i: Die koppelaar

a: ... teen 'n lamppaal

Tweede deel

FOUT MET DIE MOTOR ^b

Sal u asseblief na my motor kyk? Ek weet nie wat makeer nie, maar hy gee 'n ruk lank al moeilikheid. Ek het die vonkproppe^c skoongemaak, en die vergasser^d nagegaan, maar dit is skynbaar alles in orde.

Nou ja, miskien is dit die beste dat u die motor hier laat, meneer, dan kan 'n werktuigkundige daarna kyk. Kom oor 'n uur terug dan sal ons u sê.

En kon u die fout toe vind?

Ja, maklik, dit is gelukkig nie ernstig nie.

Daar is 'n lekplek in die petrolypypie, en dit kan maklik vervang word.

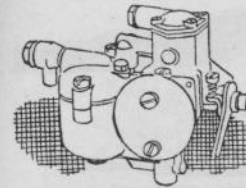
Wel, ek is bly dat dit al is. Sal u ook sommer, terwyl die motor tog hier is, die battery^e laai, die motorolie vervang en die onderstel smeer? Buitendien moet die noodwiel herstel en die druk in die

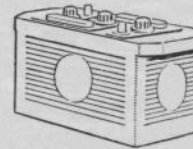
b: Fout met die motor

c: 'n Vonkprop

d: Die vergasser

e: Die battery

bande gekontroleer word. En sal u ook die remme stel? Dit het vanoggend nie te goed gewerk nie; toe ek om 'n hoek gaan, het die motor gegly en teen 'n lamppaal vasgery^a. Die linkermopperskerm voor is bietjie gedruk en die stamper ook. Kan u dit ook regmaak?

Ja, dit kan alles maklik reggemaak word, meneer, maar die motor sal nie voor vanaand gereed wees nie. Dit is in orde, ek kom hom dan om halfses haal.

Port Elizabeth

Les ses en veertig (46)
Ses en veertigste (46ste) les
Eerste deel

HANDEL EN NYWERHEID

In die hawestede Kaapstad, Port Elizabeth en Durban seil voortdurend groot skepe in en uit wat van alle dele van die wêreld kom, of daarnatoe gaan.

Suid-Afrika voer sekere grondstowwe soos petrol, olie, yster, staal, koffie, tee, kakao en speserye ensovoorts in, en dan ook motors, lokomotiewe, masjinerie, tekstielware, papier en ander artikels.

a: 'n Lemoen

b: Druive

c: Wynbou

d: 'n Suikerplantasie

Maar Suid-Afrika voer ook heelwat uit, meestal grondstowwe soos wol. Verder voer hy produkte soos vrugte^e, veral lemoene^a en druive^b uit. Die Kaapse wynbou^c het ook al groot opgang gemaak, sodat groot hoeveelhede wyn, veral droë wyn, uitgevoer word. Die belangrikste grondstowwe wat uitgevoer word, is egter goud en diamante. Die Rand is die wêreld deur bekend vir sy goud, en 'n besoek aan 'n myn is die moeite werd. Daar is uiters moderne toerusting, en die myne is duisende voet diep, sodat mens met 'n groot hysbak in die skag afsak.

Suid-Afrika produseer sekere grondstowwe wat net in sy eie behoeftes kan voorsien, soos steenkool, suiwelprodukte soos melk, botter en kaas, eiers, vleis en groente. Suiker^d, wat in Natal verbou word, word egter nou ook in toenemende mate uitgevoer.

e: Vrugte

1: Meneer Du Plessis
2: Meneer Vermeulen

3: Die skryfburo
4: Die briewebak
5: Die aktetas

6: Die telefoon
7: Die opbergkas
8: 'n Laai

Tweede deel

SAKE-ONDERHOUD

a: Sal u my kaartjie aan hom gee?

Ek wil meneer Du Plessis¹ graag spreek. Meneer Du Plessis is op die oomblik in 'n samespreking. Het u 'n afspraak? Nee, maar sal u my kaartjie aan hom gee^a? Ek meen dat hy my te woord sal staan.

Meneer Vermeulen². Sit asseblief. En wat kan ek vir u doen?

Ek verteenwoordig die Firma Jonker en Kie. in Amsterdam. U weet miskien dat ons daar 'n groot invoer- en uitvoersaak het, en ons sou graag u produkte in Nederland versprei.

Ek ken die naam van u firma wel, maar ons het nog nooit sake met u gedoen nie. Wat is u voorwaardes?

Ons werk hoofsaaklik op die kommissiegrondslag.

Ons lewer vry aan boord in Rotterdam af; alle verdere koste kom op u rekening. Die betaling word deur middel van 'n wissel gedoen, 'n maand na aflewering. Gaan u daarmee akkoord?

Ja, uitstekend.

Maar u begryp natuurlik dat ek dit eers met die ander direkteur moet bespreek. Wag, ek bel hom^b sommer nou. Drie, vier, vier, vyf, nege, agt . . . Van Rooyen? Dis Du Plessis hier. Kan jy miskien na die kantoor toe kom? Ek het nou net 'n goeie voorstel ontvang, en ek meen, dit moet ons nou oorweeg. Oor vyf minute? Ja, goed, tot dan.

b: Ek bel hom

Les sewe en veertig (47)
Sewe en veertigste (47ste) les
Eerste deel

DOKTER, TANDARTS EN APTEKER

As u tandpyn^a het, moet u na die tandarts toe gaan. Hy kyk u tande deur, en stel vas watter tand die pyn veroorsaak. Hy stop dit dan as die tand nie te sleg is nie. As hy nie meer gestop kan word nie, moet hy getrek word.

a: Tandpyn

Wanneer u sleg voel^b, moet u na die dokter toe gaan, maar as u te siek voel om op te staan, is dit beter om hom na u toe te laat kom. Hy sal dan vra hoe u

b: Hy voel sleg

c: Hy neem u polsslag

d: Die tong

voel, u polsslag neem^e, u vra om u mond oop te maak sodat hy na u tong^d kan kyk en u noukeurig ondersoek. Dan skryf hy vir u behandeling en 'n voorskrif vir medisyne voor.

e: 'n Warmfles

Die voorskrif van die dokter word deur die apteker berei. In die apteek kan 'n mens ook patentmedisyne koop, soos asperine, pille, salf, hoestmiddels, ensovoorts, en ook allerlei verbandsoorte: watte, verbandgaas, verbandpleisters, ens., verder ook warmflesse^e, tandeborsels^f, tandepasta^g, seep, lemmetjies^h, sponseⁱ, lipstiffies en poeier, ens. Die apteker verkoop ook films en ontwikkel foto's.

As u las van u oë het, dan moet u hulle deur 'n oogarts laat ondersoek. As hy sê dat u 'n bril^j nodig het, sal 'n brilmaker dit vir u maak.

f: 'n Tandeborsel
g: Tandpasta

h: 'n Lemmetjie

i: 'n Spons

j: 'n Bril

1: Meneer Pieterse
2: Die dokter

3: 'n Gehoorpyp
4: 'n Voorskryf

Tweede deel

BY DIE DOKTER

Goeie môre, meneer Pieterse¹, wat makeer?

Ek dink ek ly aan alles wat mens kan kry^a, dokter²: ek ly aan slaaploosheid en ek het hoofpyn, en pyn in my rug en my maag. Boonop het ek koue gevat^b en erg begin hoes, en om alles te kroon het ek vanoggend geval en my voet^c, my knie^d en my skouer^e lelik beseer.

Laat ons eers kyk watter gevolge u val gehad het. Nou ja, u is gelukkig: dit sal

a: Ek ly aan alles wat mens kan kry

b: Ek het koue gevat

c: Die voet
d: Die knie

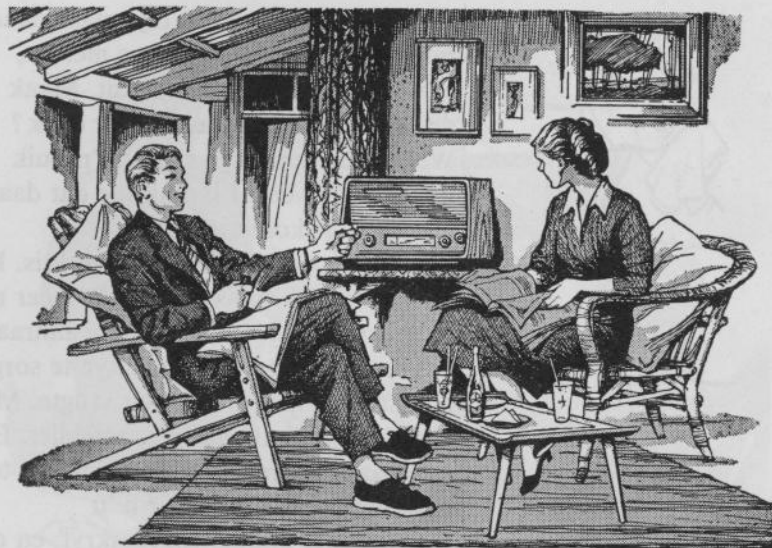
e: Die skouer

f: Volkome herstel

nog 'n paar dae pynlik bly, maar daar sal geen slegte gevolge wees nie. So, steek u tong nou 'n bietjie uit. Maak dit seer? Voel u dit as ek hier druk? Wel, u hart en longe skyn in 'n puik toestand te wees. Ek dink nie dat daar iets ernstig skort nie, maar dit is duidelik dat u heeltemal oorwerk is. In die eerste plek moet u sorg vir meer rus en ontspanning. Dan sou ek u aanraai om steeds vir gereelde maaltye te sorg, hoofsaaklik met groente en vrugte. Min vleis, en geen alkohol nie, asseblief. Ek sou u ook aanraai om voorlopig op te hou met rook. Ek het vir u 'n versterkende middel voorgeskryf, en ook 'n middel teen die hoes. As u my raad volg, behoort u oor 'n paar maande volkome herstel^f te wees.

Les agt en veertig (48)
Agt en veertigste (48ste) les
Eerste deel

RADIO EN TELEVISIE

Met behulp van die radio kan jy mense uit al die wêrelddele hoor praat. 'n Mens sit rustig by die huis en skakel net op 'n stasie in. Die uitsendings is van velerlei aard: u hoor musiek, hoorspele, berigte oor binnelandse of buitelandse politieke aangeleenthede, praatjies oor wetenskaplike sake, geskiedenis, kuns, ensovoorts.

a: 'n Lugdraad buite

b: Mens draai 'n knop

c: Engeland

d: Spanje

Ek luister feitlik elke aand na die radio. Ons het 'n radio met ses gloeilampies en 'n lugdraad buite^a, wat uitstekend werk. Ons kan op medium-, kort- en langgolflengtes inskakel. 'n Mens hoef net 'n knop te draai^b ten einde die gewenste stasie te vind.

Die radio is ook 'n goeie hulpmiddel om vreemde tale aan te leer. Dit is 'n waardevolle aanvulling by my Linguaphone-kursus. Ek skakel op Engeland^c in wanneer ek Engels wil hoor, Frankryk vir Frans, Nederland vir Nederlands, Duitsland of Oostenryk vir Duits, Rusland vir Russies, Spanje^d vir Spaans, Italië^e vir Italiaans.

Dan is daar ook televisie, wat ons in staat stel om nie net praatjies, hoorspele en konserte te hoor nie, maar ook te sien wat daar alles gebeur.

e: Italië

Tweede deel

RADIOPROGRAMME

Hoe vang u radio op?

Oor die algemeen baie goed, maar die ontvangs uit die buiteland laat teenswoordig veel te wense oor. Miskien word dit veroorsaak deur atmosferiese steurings^a, want ons het in die laaste tyd besonder baie swaar onweersbuie gehad.

Ek sou tog maar 'n radiovakman raadpleeg as ek u was.

Daar het u gelyk: dit is jammer om goeie uitsendings mis te loop. Terloops, het u

a: Atmosferiese steurings

onlangs die uitvoering van die liedere van Arnold van Wyk gehoor?

Ja. Persoonlik is ek nie musikaal aangelê nie^b, maar my vrou is lief vir musiek, en Arnold van Wyk se liedere is van haar gunsteling.

Na watter program luister u die graagste? Ek hou baie van hoorspele. Ook

praatjies interesseer my en uitsendings van sportwedstryde^c loop ek nie graag mis nie . . . U luister seker baie na Afrikaanse uitsendings?

Ja, ek vind die Afrikaanse programme goed en ek begryp feitlik alles. My gehoor is nou heeltemal ingestel op die uitspraak en intonasie. Ek het nie veel moeite daarmee nie. Wanneer 'n woord voorkom wat ek nie ken nie, verstaan ek die betekenis maklik uit die samehang.

Ek beny u, oor u Afrikaans ken. Ek wens ek het u aanleg om tale aan te leer.

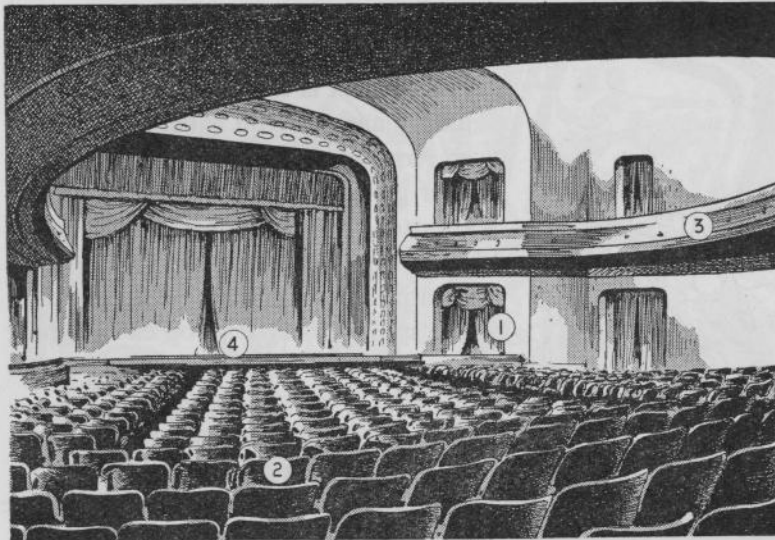
Ek sou dit nie aanleg noem nie. Iedereen wat die moeite doen, kan dit leer. U ken die spreekwoord: 'Waar daar 'n wil is, is daar 'n weg.'

b: Ek is nie musikaal aangelê nie

c: Uitsendings van sportwedstryde

1: 'n Loge
2: Sitplekke

3: Die galery
4: Die toneel

Les nege en veertig (49)
Nege en veertigste (49ste) les
Eerste deel

TEATER EN BIOSKOOP

Die teaters in Suid-Afrika is, soos feitlik orals, ook meestal in die stede. As u 'n paar dae in 'n Suid-Afrikaanse stad deurbring, sal u in die vermaaklikheidsprogramme seker iets vind wat u interesseer. U kan 'n orkesuitvoering^a bywoon, gewoonlik in die stadsaal, of na een van die teaters gaan om 'n drama^b of 'n blyspel te sien. Dan is daar ook af en toe balletuitvoerings in die teater. U kan

a: 'n Orkestuitvoering

ook na 'n rolprent in die bioskoop^c gaan kyk.

Die beste sitplekke in die teater is in die loges¹ en die voorste rye^d. Die agterste sitplekke² en dié aan die kant is goedkoper. Die meeste teaters en sale in Suid-Afrika het 'n galery³, en 'n mens kan goed daarvandaan sien, maar dit is beter om met toneelopvoerings 'n plek in die voorste rye te probeer kry. Met die bioskoop is dit anders gesteld, want die voorste rye sitplekke is die goedkoopste, en dit is beter om agtertoe te sit. Die voorste rye op die balkon in die bioskoop is die beste.

b: 'n Drama

c: 'n Rolprent in die bioskoop

Suid-Afrika het in die groot stede goeie simfonie-orkeste. Dit is veral besoekende kunstenaars uit die buiteland, asook groot dirigente wat Suid-Afrika besoek wat groot konserte reël. Toneelopvoerings en bioskooprolprente is die vernaamste vorm van vermaaklikheid wat voortdurend besoek kan word. Mens moet altyd betyds plek bespreek.

d: Die voorste rye

Tweede deel

IN DIE TEATER

Het u nog plekke vir môre?
Vir die middag- of aandvertoning?
Vir die middagvertoning. Ek wil graag
twee naby die verhoog hê.
Ja, hier is twee in ry F, meneer, in die
middel.
Dit sal goed wees, dankie.

a: Die toonbank

Kaartjies asseblief. U kan u jas daar by
die toonbank^a laat. Die deur links,
meneer.
En waar kan ons 'n program^b kry?
By die plekaanwyser^c in die saal, meneer.

b: 'n Program

c: Die plekaanwyser

En hoe het jy van die stuk gehou?
Ek het dit besonder geniet en jy?
Dit was puik, ek het lank gelede so lekker
gelag^d.
Ek ook. Jy het gelyk, die stuk was werklik
goed. En hoe pragtig het hulle nie
gespeel nie!
Ek het dit ook so gevind. Die opvoering
was van begin tot einde uit die boonste
rakke.

d: Ek het lekker gelag

Universiteit van Pretoria

Les vyftig (50)
Vyftigste (50ste) les

IETS OOR DIE AFRIKAANSE LETTERKUNDE

Afrikaans is 'n baie jong taal, skaars driehonderd jaar oud. Die ware Afrikaanse letterkunde begin eers met die aanvang van die twintigste eeu, maar binne 'n halfeeu is 'n letterkunde van hoogstaande gehalte opgebou. Die eerste drie digters wat poësie van 'n kunsgehalte skryf, is Eugène Marais^a, Jan Celliers^b en Totius^c. Eugène Marais se werk is pessimisties van aard. Hy het die eerste kunsgedig in Afrikaans

a: Eugène Marais

b: Jan Celliers

c: Totius

d: C. Louis Leipoldt

e: Toon van den Heever

f: C. M. van den Heever

geskryf—*Winternag*. Celliers en Totius s'n is diep godsdientig.

Die groot digter wat die Suid-Afrikaanse natuur liefhet en uitbeeld soos geen ander nie, is C. Louis Leipoldt^d. Hy is ook die skrywer van die beste verhalende gedigte in Afrikaans, soos *Oom Gert Vertel*. Die volgende groep van belang is Toon van den Heever^e en C. M. van den Heever^f, wat fyn, weemoedige gevoelsliriek skryf, en later 'n diep metafisiese vers. Dan W. E. G. Louw, I. D. du Plessis, wat ook die Oosterse kwatryn en balladevorm gebruik, en N. P. van Wyk Louw^g met 'n kragtige vers wat die wanhoop van die Westerling behandel in *Raka* en *Gestaltes en Diere*. By dié groep is Elisabeth Eybers^h, die eerste en beste Afrikaanse digteres, wat veral die gevoelslewe van die vrou vertolk, soos in *Die Vrou* en andere verse. In 'n later groep is daar D. J. Opperman en onder andere digters soos Watermayer en Pretorius met die lied van die arbeid.

g: N. P. van Wyk Louw

h: Elisabeth Eybers

i: D. F. Malherbe

Die Afrikaanse prosa verteenwoordig die sterkste die tipies Afrikaanse, wat verdiep tot die ewig-menslike ervaring. Die vroegste romanskrywers is Jochem van Bruggen, die realis, D. F. Malherbe⁴ met 'n breë ritmiese prosa wat aan die liriese grens, en Sangiro⁵, die uitbeelder van die Suid-Afrikaanse dierelewe, veral in *Uit Oerwoud en Vlake* en *Op Safari*. Daarna kom een van die grootste Afrikaanse prosaskrywers, C. M. van den Heever. Van sy beste werk is onder andere die novelle *Somer*, die romans *Laat Vrugte* en *Anderkant die Berge*.

j: Sangiro

WINTERNAG

van Eugène Marais

O koud is die windjie
en skraal.
En blink in die doflig
en kaal,
So wyd as die Heer se genade
lê die velde in sterlig en skade.
En hoog in die rande
versprei in die brande,
is die grassaad aan roere
soos wenkende hande.

O treurig die wysie
op die ooswind se maat,
Soos die lied van 'n meisie
in haar liefde verlaat.
In elk' grashalm se vou
blink 'n druppel van dou,
en vinnig verbleek dit
tot ryp in die kou!

135

DIE AFRIKAANSE K L A N K E

1

MONDKLINKERS

1	i	i:	wie; fiets; ieder; titel; vier; spieël
2	e	e:	eet; bene; keel; twee; meganiek
3	ɛ:		sê; skêr; perd; pêrel
4	ɛ		ek; met; wetten; dè
5	a		as; bak; latte; oupa
6	a:		aap; raas; skape; vla
7	ɔ:		môre; sôre; bord; pond; gô
8	ɔ		os; pot; rotte; poletiek
9	o	o:	oog; oë; boom; pote; glo; model
10	u	u:	oer; boer; toere; koeël; voet; Bantoe; oes
11	ə	ə:	wit; 'n; is; hitte; rumoer; wie; gemiddelde
12	y	y:	uur; pure; nuut; nuwe; sku; u
13	ø		euwel; seun; neut; deur
14	æ	æ:	vurk; rug; rûe; nukke

GENASALISEERDE KLINKERS

mens; gans; dons; aangenaam; inhalig

TWEEKLANKE

1	eu		spreeu; leeus; sneeu; eeu
2	əi		ys/eis; bly; feit/fyt; klein; wyn
3	ai	a:i	aia; saai; baie; baaie; fraiings
4	ɔ:i		toings; goings; nôi
5	o:i		ooit; mooi; vlooi; nooit
6	ui		koei; roeier; moeilik; broeis
7	ou		oudjie; ou; boud; lou; koue
8	œy		uit; lui; ruit; fluite; uie paadjie; petjie; latjie; pitjie; putjie

DIE AFRIKAANSE KLANKE

potjie; pootjie; hoedjie; hondjie
prentjie; mandjie; puntjie

2

MEDEKLINKERS

1	peer; appels; hap; rib
2	bed; ribbetjie; abba; bring
3	tee; tree; twee; katta; lat; bed; hand
4	die; bode; gladde; drie
5	bietjie; baadjie; hondjie
6	kas; krap; kwaad; lokke; vak
7	gholf; ghwar; berge; sorge
8	rol; dra; torre; kar; perde
9	van; fraai; gevaar; gaffel; stof
10	waar; geweer; twee; lawwe; dubbeld
11	sal; base; lasse; was; staan
12	sjef; masjien; garage; nasionaal; pasiënt
13	geld; gee; gieter
14	jaar; verjaar; skerpioen
15	gaan; begin; laggie; tog
16	hand; behaal; hou
17	tjek; tjalie; tjoepstil
18	lam; getal; pille; stele
19	muis; naam; dame; damme; onmoontlik
20	nes; vin; panne; tone
21	kantjie; mandjie; Spanjaard; oranje
22	ding; dink; vinger; onkunde

DIE ALFABET

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V
W X Y Z

AANVULLENDE LEESOEFENINGE

INLEIDING 1-2

Praat u Afrikaans?
 Nee, nog nie. Ek leer dit. Ek verstaan al 'n klein bietjie.
 Praat net stadig.
 Wie is ek?
 U is die onderwyser.
 Wie is u?
 Ek is die leerling.
 Lê die boek op die stoel?
 Nee, dit lê nie op die stoel nie; dit lê op die tafel.
 Waar staan die tafel?
 Die tafel staan in die sitkamer.
 Waar sit u?
 Ek sit op 'n stoel by die tafel.
 Waarna kyk u?
 Ek kyk na 'n boek.
 Luister u na my stem?
 Ja, ek luister goed.
 Leer u Afrikaans verstaan, praat, lees en skrywe?
 Ja, ek leer dit van u.
 Praat ek vinnig?
 Nee, u praat nie vinnig nie en ek verstaan u.
 Wat doen u?
 Ek probeer antwoord op u vrae.

LESSE 1-2

Hoeveel kinders het meneer en mevrou Viljoen?
 Hulle het een seun en een dogter.
 Wat is hulle name?
 Die seun se naam is Jan en die dogter s'n Marie.
 Hoe oud is hulle?
 Jan is twaalf jaar en Marie nou net ag(t) jaar.
 Sit Jan in die leunstoel en rook?
 Nee, hy sit nie in die leunstoel nie, maar op die vloer en
 speel met sy treine. Hy durf nie rook nie.
 Wie sit dan in die leunstoel?
 Die vader (pa) en die moeder (ma) sit in leunstoel.
 Wat maak die ouers?
 Die moeder van die gesin lees 'n boek en haar man rook 'n
 sigaret.
 Wie rook nog?
 Niemand meer rook nie.
 Waar is Marie dan?
 Marie staan by die venster, streel die hond en kyk na die
 kat.

LESSE 3-4

Meneer en mevrou Viljoen woon met hulle gesin in 'n
 voorstad van Johannesburg. Die huis het twee
 verdiepings, met voor die blomtuint en agter die
 groentetuin en vrugteboord.
 Is dit 'n groot huis?
 Nee, nie baie groot nie; dit het sewe kamers (vertrekke).
 Die sitkamer, die eetkamer, die kombuis en die
 voorportaal is op die grondverdieping. Die trap uit die
 voorportaal gaan na die drie slaapkamers, die badkamer
 en die toilet van die boonste verdieping.
 Wat groei in die groentetuin?
 Daar kweek die Viljoens allerhande soorte groente, soos
 uie, blomkool, spinasie, tamaties, ertappels en boontjies.

In die vrugteboord staan daar appelkoos-, perske-, peer-
 en appelbome.
 Het u ook 'n tuin?
 Nee, ek woon in 'n woonstel en dië het net 'n grasperkie
 voor die gebou.

LESSE 5-6

Die meeste mense dink dat die Viljoens se sitkamer baie
gesellig is. Deur die groot venster met die ou blou
 erdebak op die vensterbank, kyk jy op die kleurvolle
 blomtuin en groen grasperk.

Die leunstoel en rusbank met ligblou kussings sit baie
 gemaklik.

Meneer Viljoen se kosbare boeke met die leer rûe
 staan die groot boekrak vol. Hy sit saans by die
 leeslamp, lees sy koerante of 'n boek, en rook. Mevrouw
 Viljoen sit miskien voor die klavier en speel, of is besig
 om die potplante op die tafeltjie water te gee. Op die
 sagte tapyt lê die kat in die winter voor die verwarmers en
 spin.

LESSE 7-8

Ken u die Prinsloos?
 Ja, hulle is nie net ons bure nie, maar is ook baie goeie
 vriende van ons.
 Speel mevrou Prinsloo nie pragtig klavier nie? My vrou sê
 sy speel uitstekend. Ek kan ongelukkig geen oordeel
 uitspreek nie.
 Hou u dan nie van musiek nie?
 Ja, maar ek speel self net viool.
 Speel u vrou dan klavier?
 Sy speel klavier, ja, maar nie so goed soos mevrou Prinsloo
 nie.
 Hou u van die Prinsloos se sitkamer?

Hulle het pragtige moderne meubels en 'n groot
 vleuelklavier wat kort gelede, nà hulle huwelik,
 aangeskaf is. Ek verkies darem ons gesellige vertrek.
 Hoe word die Prinsloos se sitkamer verwarm?
 O, ja, dit beny ek hulle. Hulle het 'n pragtige kaggel wat in
 die koue winteraande 'n baie gesellige vuurtjie verskaf.
 Dis aangename as 'n elektriese verwarmers.

LESSE 9-10

Dis Saterdag. Ek het met my vriend Viljoen afgespreek
 dat ek hulle sou besoek. Dis aangename mense met 'n
 groot vriendekring.

Meneer, sal u asseblief binnekom.

Dankie, is die mense tuis?

Ja, hulle verwag u. Regs in die sitkamer, meneer.

Dag meneer Beyers. Welkom hier by ons. Laat ek u aan
 my vrou voorstel. Moeder, dis mnr. Beyers, ons gas.

Bly u te kenne, mevrou. Ek het net u mooi blomtuin
 bewonder.

Gaan sit meneer Beyers. Ons wag net op 'n niggie van my,
 dan drink ons koffie. Daar lui die voordeurklokkie ook
 al; dis seker sy.

Gaaf om jou weer te sien Anna. Laat ek jou aan meneer
 Beyers voorstel. My niggie Anna Strydom.

Aangename kennis, juffrou.

Hoe gaan dit op die plaas, Anna?

Oom, dis te pragtig na die heerlike reëns. Almal is druk
 besig met die boerdery.

Drink u almal koffie? Met of sonder melk? Neem eers 'n
 soutgereggie dan is daar koek of melktert soos u verkies.

Meneer Beyers en die gasheer sit naderhand eenkant en
 rook. Die gesprek gaan oor sake en die politiek. Die
 dames bespreek die jongste modes en wie almal die laaste
 musiekkonsert bygewoon het. 'n Baie gesellige middag.

LESSE 11-12

Ons het ons neef Willem du Plessis, wat 'n belangrike betrekking in die sakewêreld beklee en in Johannesburg op besoek is, gevra om by ons te kom eet. Dis baie lank gelede dat ons mekaar laas gesien het, en daarom het ons besluit om hom feestelik te onthaal.

Die eettafel is versier met angeliere en swaardlelies; gekleurde kerse in silwer kandelare versprei 'n sagte vriendelike lig oor die blink eetgerei en kristal wynkelkies.

Eers word sop bedien, daarna tongvis met wynsous. Wat veral byval vind, is die hoenderpastei, en opgestopte wildsvleis. Vir nagereg is daar aarbeie met geklitste room.

Toevallig is dit appelkoos- en persketyd en vertoon die vrugte mooi in die vrugtebak. Koffie en likeur word buite op die stoep bedien.

Daar word genoeglik gesels oor vanmelewe se dae, en oor die groot vordering wat ons stad in die afgelope jare gemaak het. Willem wil baie graag 'n myn binne besigtig en ek belowe om so'n besoek te reël.

LESSE 13-14

O, die nare ou wekker! As 'n mens nog sò vaak is, sê hy: staan op!

Ons het ook so laat gaan slaap. Waar is my kamerjas en pantoffels?

Dit moet in jou hangkas wees.

Asseblief geen groot ontbyt nie want ek wil die vroeë bus haal vanoggend.

Jy klink so geheimsinnig vanmôre. Kan ek maar raai.

Vir 'n vrou kan 'n mens ook niks wegsteek nie. Ja, toe maar, ek het nie vergeet dat dit die herdenking van ons troudag is nie. As jy in die tweede laaitjie regs van my studeertafel loer . . . spring daar 'n muis uit!

O dis 'n pragtige sierspeld, my geboortesteen ook! Baie

dankie, ou man. En jy is natuurlik ook nie nuuskierig nie? In die laaitjie van die spieëltafel! Maar gaan gerus eers bad.

Moenie glo nie! 'n Goue sigaretdoos! Dis pragtig, net wat ek altyd begeer het! O, daar slaan die oorlosie al half-agt. Ek verpas daardie bus. En vanaand . . .

Gaan ons uit eet en daarna na die teater toe. Toe maar, die kaartjies is reeds gekoop.

Salomo het baie waar gepraat toe hy gesê het: 'n deugdelike vrou se waarde is bo dié van korale.

LESSE 15-16

'n Vakansie in Kaapstad is altyd genotvol. Meneer en mevrou Viljoen het hulle vakansie so gekies dat dit saamval met die opening van die volksraadsitting van die jaar.

Van die lughawe ry hulle per huurmotor na die luuksehotel aan die hange van Tafelberg, vanwaar daar 'n pragtige uitsig oor die oseaan is. Dit tref meneer en mevrou Viljoen hoe behulpsaam almal by die hotel is en hoe wakker die bediening. Die omstreke van Kaapstad is vir hulle natuurskoon wêreldberoemd. Binne die stad self die sierlike ou geboue soos die Kasteel, die Groot Kerk met die pragtige preekstoel van Anreith uit hout gesny, die verskillende museums soos die Kunstgalerie, die Martin-Melckhuis, en dan die Volksraad se openings-plegtigheid, laat onvergeetlike herinneringe by die Viljoens na.

Hulle kan ook Groote Schuur, die woning van die Eerste Minister en Groot Constantia met sy pragtige sewentiende eeuse boustyl, asook die strandoorde by Muizenberg en Seepunt besoek.

In die vliegtuig terug na Johannesburg, dwaal hulle gedagtes immer terug na die statige Tafelberg, met sy miskleed en die fraai versierde voetstuk wat deur die blougroen oseaan omspoel word.

LESSE 17-18

Aangesien ons tyd beperk is, stel ek voor 'n ligte ete in een van die nuwe kafeterias.

Ja dit klink interessant. Ek wil graag die selfbedieningsbeginsel op maaltje toegepas sien.

Hier kry jy jou skinkbord met die nodige eetgerei: bord, mes, vurk, lepels en servet.

Loop jy voor, want dit lyk asof jy die stelsel ken.

By hierdie deel van die toonbank is net warm geregte en dui jy vir die kelner aan waarvan hy moet inskep. Vir my is dit vandag te warm. Ek verkies koue geregte.

Ek ook. Dan beweeg ons verder die gangetjie langs. Maar dis 'n groot verskeidenheid, visslaai, biefstuk, tong, ham, rookvleis, ingelegde vis, skaapboud, selfs seekos: garnale en oesters.

Die groenteslaai lyk ook aantreklik: sampioene, beet, komkommer, tamaties, pruimedante met melkkaas, selfs avokado- en piesangslaai, amper te veel om van te kies.

Sal daar nog plek vir nagereg wees?

Ag 'n bietjie vrugteslaai met roomys vul al die leë plekkies.

Maar moenie dat ons die yswater op sy Amerikaans en die koffie op sy Afrikaans vergeet nie.

Smaaklike ete!

LESSE 19-20

Verskoon my, meneer, kan u my sê hoe laat dit is? Volgens my oorlosie is dit presies vyf en twintig oor elf. Baie dankie. Die bus na die lughawe het dus nog nie vertrek nie?

Nee, dit vertrek eers om twintig voor twaalf. Moet u iemand gaan afhaal?

Nee, meneer, ek vertrek na Amsterdam per vliegtuig. Ek reis per K.L.M. Die vliegtuig vertrek vandag om veertien uur twintig en kom môre in Holland aan om agttien uur vyf en vyftig. Darem gou, nè?

Ja om te dink jy geniet middagete om twaalfuur Maandagmiddag in Suid-Afrika en aandete om half-agt Dinsdagaand in Holland! Gaan u lank in die buiteland vertoef?

Dis nou Maartmaand en ek sal die voorreg hê om die Europese lente te sien. My verlof verstryk teen die middel van Augustus, dus sal ek weer betyds vir die Suid-Afrikaanse lente en my verjaarsdag terugwees.

Daar hou u bus net stil. Aangename reis, meneer.

Dankie. Goeie verblyf in Suid-Afrika.

LESSE 21-22

Sal ek baie moeite ondervind met die Suid-Afrikaanse geld? Voorheen toe die land nog aan die Engelse pond, sjielings en pennies gekoppel was, kon iemand uit Brittanje met gemak inkopies doen.

U sal dit net by die begin vreemd vind. Eintlik is die berekening met die desimale stelsel baie eenvoudiger. U moet net aan die eenhede *rand* en *sent* gewoond raak. Een sent is een honderdste van 'n rand. Tog maklik! Selfs die omskakeling van ponde en sjielings geskied maklik: een rand is 'n halwe pond of tien sjielings, dus is een sjieling gelyk aan tien sent, en vyf sent is 'n sikspens.

Eers moet ek by die bank my buitelandse geld wissel volgens die huidige wisselkoers en dan begin die inkoop-vakansie.

As u ses aandenkings koop teen een rand vyftig sent stuk, hoeveel moet u betaal?

Ja, tog nege rand of volgens die pondstelsel vier pond en tien sjielings. Nee, ek besef nou, dis gladnie moeilik nie. Moet net nie Suid-Afrika leeg koop nie. Tot siens. Baie dankie, meneer, dat u so behulpsaam was.

LESSE 23-24

Wil jy miskien briewe laat pos. Ek stap poskantoor toe. Asseblief. Hier is 'n paar met die seëls reeds daarop. Die pakkie word na Kanada gestuur, dus moet jy dit asseblief laat weeg. Ek sou dit graag per lugpos wou gestuur het, maar dit sal te veel kos. Hierdie brief moet jy tog asseblief per aangetekende snelpos wegstuur: dis dringend. Laat my weet hoeveel dit kos.

Daar kom die telegrambesteller jou hekkie binne. Sal ek wag tot na jy dit gelees het?

Asseblief. Gee die telegram maar aan my. Moet ek by nommer 510 teken? Totsiens meneer, en dankie. . . .

Nee, dis gelukkig niks ernstigs nie, eintlik goeie nuus. My vrou en ek het ouma en oupa geword.

Veels geluk. Mag jy veel vreugde van die spruit ontvang. Kan ek vir jou 'n telegram wegstuur?

Dankie vir die goeie wense en jy hoef nie op die telegram te wag nie. Ons stuur dit per telefoon nà ek my vrou die goeie nuus oorgebring het.

Dan stap ek verder. My hartlike groete en gelukwens aan jou vrou.

LESSE 25-26

Die gesin is baie opgewonde want hulle staan klaar om na Durban met vakansie te vertrek.

Gaan u ook saam?

Ja, een keer per jaar moet 'n mens 'n ruk lank al jou sakesorge vergeet. Dan kan jy weer met nuwe moed begin.

Reis u per vliegtuig, per motor of per trein?

Ons verkies om per trein te reis. Dis minder vermoeiend vir die kleintjies, en veral vir hulle nogal 'n nuutjie.

Gaan u lank wegbly?

So 'n week of drie, dan sal almal bruin genoeg gebrand wees en sat wees vir die hotellewe.

'n Baie aangename vakansie vir u en die gesin, en goeie reis!

Tot siens! Hier is die huurmotor ook al. Stasie toe, bestuurder, asseblief!

Gelukkig is die kaartjies reeds vanoggend by die plekbesprekingskantoor afgehaal en die kruier het ons bagasie geneem om in ons kompartement te plaas.

U is in die wa net agter die eetsalon, nommer D, meneer. Die trein staan op platform twaalf. Dankie, meneer, wag u daar vir my. Kom!

Eers toe die trein uit die stasie uitbeweeg, kom daar stilte onder die jongspan.

Volgende keer reis ons per vliegtuig kinders! Asseblief Pa!

Nee, Pa, ek is bang!

Wanneer het Pa weer vakansie?

Kaartjies asseblief! Hoeveel stuks is u? Aangename reis.

LESSE 27-28

Dag Koos! Bly om jou na al die maande te sien. Hoe was die reis?

Dag Herman, dis gaaf om jou by die lughawe te sien. Laat ek net met die doeane klaarspeel, dan gesels ons . . . Ek is darem bly om in ons vaderland terug te wees. Hoe gaan dit tuis?

Uitstekend!

Die vliegtuig het slegte weer van die Heksrivierberge getref en my maag voel nie al te lekker nie.

En die seereis? Het jy las van seesiekte gehad?

Intendeel nooit nie. Die reis was besonder aangenaam: geen storms nie, uitstekende bediening en baie aangename medereisigers.

Dit kan 'n groot verskil maak. Het jy aan die vermaaklikheid aan boord deelgeneem?
 Jy moes! Die jongklomp se lewenslus het aansteeklik ingewerk. En ek het nogal eerste prys vir dekskyf gewen.
 En jou reis op die vasteland?
 Jy sal my nie glo nie as ek jou sê ek het 'n groot gedeelte van die reis met 'n bromponie afgelê. 'n Mens het tog nie veel bagasie nodig nie. Jy sien plekke wat jy andersins nie met die trein of 'n vliegtuig kan besoek nie.
 Jy is mos 'n geesdriftige fotograaf. Dit is natuurlik dan die aangewese manier van reis.
 Presies! As ek uitgerus het, kom ek julle besoek, en vertoon dan my kleurskies en films.
 Dis 'n belofte hoor!

LESSE 29-30

Dis Eloffstraat, die vernaamste straat van Johannesburg, waar die mooiste winkels hulle bevind.
 Ek hou nogal van „vensterkoperij”. 'n Mens geniet dit om al die mooi dinge te sien, al besit jy dit nie self nie.
 Dis waar. Laat ons die straat oorsteek na die mooi klerasie-winkel en juwelierswinkel net daarnaas.
 Oppas! Eers wag vir die verkeerslig. Nou skyn dit groen en voetgangers kan ook die straat oorsteek. Nee, kyk eers regs, want in Suid-Afrika hou die verkeer links.
 Is die blomme-uitstalling in dié bloemis se venster nie pragtig nie, en duur ook!
 Dis natuurlik buite seisoen vir dié soort blomme. Ek verkies die Kaapse veldblomme bo die swaardlelies en orgideë. Laasgenoemdes lyk byna kunsmatig.
 Kan ek u help, mevrou?
 Meneer, kan u my sê vanwaar die trem na die suidelike voorstede vertrek?
 Mevrou, daar is net 'n trembus wat in dié rigting loop.
 Hartlike dank, meneer.

Nou is ek dors en kan ons 'n koppie koffie op die balkonrestaurant vòòr ons gaan drink. Hoe woelig is die strate nog saans! Slaap die stadsmense dan nooit nie?

LESSE 31-32

As 'n mens min tyd tot jou beskikking het, kan jy 'n vlugtige beeld van Kaapstad en omstreke kry deur met die kabelspoor te reis tot by Tafelberg se kruin.

As die weer nie mistig is nie, kan 'n mens baie ver oor land en oseaan die wêreld beskou.

Rondom die voet van die berg lê die stad Kaapstad met sy baie skilderagtige voorstede. Die strandoorde langs die see omrand die landengte wat by Kaappunt doodloop met hulle kleurrike vertoon.

Kaapstad, wat in die kom tussen Leeukop, Tafelberg en Duiwelspiek lê, bevat die skilderagtige van die verlede en lewenskragtige van die hede.

Soveel is daar te sien, sy dit op die gebied van die boukuns van die ou kasteel, die toonbeelde van die sewentiende eeuse boustyl, die wolkekrabbers van die hede; sy dit op die gebied van die kuns, die skilderagtige Maleise woonbuurt self wat menige skilder geïnspireer het; sy dit op die gebied van sport, met Nuweland die brandpunt van Suid-Afrikaanse rugby; sy dit op die gebied van die nywerheid, met die groot fabriek in die omgewing van Kaapstad, die K.W.V.-wynkelders in die Paarl (spreek uit Pêrel) van die grootste van sy soort in die wêreld; die dinamietfabriek van De Beers op Somers-Wes en die groot sagtevrugte-verpakafdelings oor die Westelike Kaapprovinsie versprei.

LESSE 33-34

Dis minder vermoeiend, as die Kersfeesinkope gedoen word, om na een van die groot departementele winkels te gaan. Die artikels wat te koop aangebied word, is almal mooi uitgestal om vinnige bediening te vergemaklik.

Ek stel voor dat ons eers die huishoudelike artikels, wat deur die winkel tuis afgelewer moet word, gaan koop en daarna besoek ons die klerasie-afdeling, die speelgoedafdeling en die restaurant in hierdie volgorde. Hoe heerlik koel is dit in die restaurant! Ons soek 'n tafel op die balkon. Baie dankie, dame.

Kyk net wie sit daar! Is dit nie Saartjie de Villiers nie? Ek het haar laas gesien toe ons saam studente was. Dis 'n aangename verrassing! Dag Saartjie! Ken jy my nog, ou kamermaat!

Wie sal so'n stouterd ooit kan vergeet? Hoe gaan dit, ou maat?

Laat ek jou voorstel. Dis my man en dis Saartjie de Villiers van wie jy al so baie gehoor het.

Aangename kennis, mevrou. Ek kan u verseker dis net gunstige berigte wat ek van u ontvang het. Is u man ook hier?

Nee, hy is nog in die buiteland. Ek het vooruit gekom om Kersfees met die kleinspan by ouma en oupa deur te bring. Hulle word ook al oud.

En hoe groot is die gesin, Saartjie?

Drie: twee dogters en 'n seun. Hy is die jongste. En jou?

Twee seuns en die jongste 'n dogter. Ons het dit mos vanmelewe al so gereël, dat ons kan uitruil!

LESSE 35-36

Hoe lyk dit dan so spoggerig vandag? Het daar 'n winkel afgebrand?

Ek is bly jy dink dié pak lyk en sit goed. Dis nie aldag dat ek 'n snyerspak kan bekostig nie. Dis mos vandag doop-Sondag.

Geluk ook dat dit weer sò ver is. Waar het jy die goeie snyer raakgeloop? Werklike vaklui is maar skaars. En moes jy lank daarvoor wag?

Nee, so'n dag of veertien. Die snyerswinkel is op die hoek van Andriesstraat en Vermeulenstraat. Sê maar ek het jou na hom gestuur.

Dankie! En waar laat jou vrou haar beste tabberds maak? Soos jy weet is my vrou baie knaphandig wat kleremaak betref, en maak sy haar daagse rokke self. Damessnyers vra natuurlik ongehoorde pryse, en die modes verander feitlik met elke seisoensverandering. Sy weet egter van 'n getroude dame wat, om die inkomste aan te vul, kleremaakster is, en sy is besonder ingenome met haar afwerking en goeie smaak. Soos jy weet is my vrou maar kieskeurig en presies wat klere aanbetref, en as sy tevrede is, kan ek met 'n geruste hart aanbeveel. Vergeleke met die ander se pryse is sy baie redelik.

Baie dankie. Ek sal my vrou vra om jou vrou te skakel. Die afgelope tyd het sy maar bedroë daarvan afgekom.

LESSE 37-38

Vir persone in Suid-Afrika is die tabakwinkel gladnie so'n eksklusiewe verkoopsaak soos byvoorbeeld in Holland nie. Hollanders is strawwe rokers en selfs by die kindergroep is dit nie iets ongewoon nie om rokers teë te kom. Die tabakwinkel bied dan ook allerlei kleurige dosies met sigare en sigarette; pype van allerlei fatsoen en materiaal pryk in die vertoonvensters.

In Suid-Afrika is die tabakafdeling 'n onderafdeling van 'n winkel waar veral lekkergoed, koeldrank en wat dies meer verkoop word. Sigare word gewoonlik net deur baie welgestelde mense gerook, en die pyp wat by vorige geslagte met die Afrikanerboer vereenselwig is, word ook langamerhand deur die sigaret verdring.

In Suid-Afrika en Rhodesië word baie tabak verbou, en die Suid-Afrikaanse sigarethandel het 'n aandeel in heelwat Europese en Amerikaanse sigaret-sakeondernemings.

Twee gewoontes ten opsigte van tabakverbruik uit die negentiende eeu, wat feitlik heeltemal uit die mode is, is eerstens snuif, dit is om verpoeierde en gegeurde tabak by die neusgate op te snuif; tweedens pruim, die gewoonte om roltabak te kou. 'n Mens vra jou af of laasgenoemde werklik 'n gesonde gewoonte kan wees.

Ander gevaarlike en ook strafbare gebruik van die rookgewoonte is om dagga, 'n giftige plant, te rook. Dit het 'n bedwelmende uitwerking op die roker.

LESSE 39-40

Dames wat krulhare besit, het natuurlik nie nodig om 'n hele môre by die haarkapster deur te bring om die hare permanent te laat golf nie.

Diè wat nie ledig kan wees nie, bring hulle breiwerk saam, en ander weer 'n interessante boek.

Dis die tydjie by die haarkapper waarvan ek die minste hou. Met die skepping van 'n nuwe haarstyl is dit anders. Hier moet die kapper-kunstenaar die kapsel fatsoeneer volgens die jongste mode en die persoonlikheid van sy kliënt. 'n Mens sit altyd gespanne en afwag hoe sy skepping jou sal geval.

Laat jy ook jou hare kleur? Ek hou nie eintlik van die nuwe modegril om hare pers, groen, ligroos of selfs bloedrooi, te laat kleur nie.

Ag, dis weer 'n kwessie van smaak en persoonlikheid. In 'n vorige tydvak, toe hare met peroksied ontkleur is, het party van die witkoppe tog aantreklik gelyk. 'n Dame van middelbare leeftyd, met 'n ligblou geblomde tabberd, blou skoene en lig-blou gekleurde hare kan nogal deftig lyk.

Ek sal daar seker aan gewoon raak. Maar èen ding kan ek nie verdra nie, en dis 'n man met 'n baard.

Ek het my man 'n elektriese skeermes present gegee en gesê, asseblief tog g'n baard nie. Nou dreig hy om ook sy kop soos 'n bepaalde akteur spieëlglad te laat skeer. Ja, en dan spot die manvolk ons dat ons net agter die modes aanloop.

LESSE 41-42

Waarom word Suid-Afrika se mense dan bestempel as sportmal?

Dit verbaas nie. U wat van Noord-Europa kom, het nie die lang tydperke van mooi weer en sonskyn wat mense na buite lok nie.

Dis waar. Gedurende die lang wintermaande boer ons meesal binnenshuis, behalwe as ons aan wintersport deelneem. Watter soorte sport word in Suid-Afrika beoefen?

In die somer natuurlik krieket of atletiek, of swem, in die winter word rugby gespeel, Suid-Afrika se nasionale spel, maar ook word sokker-voetbal gespeel. Dwarsdeur die jaar speel mense tennis, ook pluimbal, gholf en word daar geboks. By uitsondering, as dit op die Kaapse berge kapok, word ook geski, en die afgelope jare word motor-jaagsport al hoe gewilder.

Het julle nie ook sportsoorte uit die ou dae voor die Engelse se inbesitname van die republieke Transvaal en Oranje Vrystaat nie?

Skyfskiet is natuurlik baie oud en is in Simon van der Stel se tyd beoefen. Boeresport word dikwels nog op

nasionale feesdae teëgekom. As 'n teëvoeter vir die Engelse rolbal, is die outydse jukskeigooi weer in ere herstel, en het 'n groot aanhang. Deelnemers gooi 'n jukskei na 'n pen, net soos by rolbal 'n bal na die doelwit gerol word.

LES 43

Vir 'n stadseun soos Henry was dit 'n heerlike maar tewens leersame ondervinding om, ten gevolge van die uitruilskema tussen stad en platteland, na 'n egte boereplaas gestuur te word. Hier kon hy benewens sy ontspanning ook 'n eerstehandse kennis van Afrikaans opdoen. Die boer en plaasmense het opdrag gekry om met Henry, wat hulle dadelik Hendrik vernoem het, net Afrikaans te praat.

Hy moes deelneem aan al die pligte van 'n boerseun.

Bepaalde werkies is aan Henry toevertrou, soos die perde se voer te sny en die varke kos te gee.

Teen sononder saal hy vir Poon op en ry veld in om die vee aan te bring kraal toe. Dan blêr die lammers in koorsang met die moeders van wie hulle kort-kort geskei word. Die kalwers bokspring uitgelate voor die trop uit.

En oor die veld hang 'n goue stofdamp, en rus daar die vrede van God. Henry dink nie dâaroor nie, maar ondervind dit in sy diepste wese. Hy ruk vir Poon tot stilstand en kyk lank na die gesigseinder, waar die son so-ewe verdwyn het, en net 'n goue wolkstrepie bo die kim na-gloor. Henry lig sy pet en smelt stadig, roerloos saam met die donker wat toesak.

LES 44

Die gesin het net by die strand aangekom om 'n vakansie by die see te kom geniet. Die jongstes was nog nooit by die see nie, en moenie praat hoe opgewonde hulle was toe hulle die groot golwe oor die sand sien binnerol nie. Wat 'n bont, woelende mensemassa kom nie op openbare vakansiedae op die strand bymekaar nie. Die wat nie in die golwe baljaar nie, probeer met 'n seilplank of seilkussing deur die golwe uitgestoot word. Ander wat klaar geswem het, luier op die sand in die skaduwee van veelkleurige sambrele, of rus lekker in gemaklike strandstoole.

'n Paar avontuurbelustes waag dit op motorskuite wat met vaart deur die water klief en word lekker nat en seesiek. Weg van die bondel staan die vissers met hengelstokke en groot verwagtinge op die grotes van die see en wag. Of hulle nou wil byt, maak nie saak nie, want die geselskap, afleiding van die gedagtes weg van die lewenskommer, en drome wat daar oor die toekoms gedroom word, vergoed vir lank staan in die son.

Daar kom net 'n groot visserskuit die hawe binne en word langs die kaai vasmeeer. Almal is nuuskierig om die vangs te sien. Viskopers bie op die groot visse wat die skuitboom vol lê. Besoekers van die binneland, waar vars vis min gesien word, lek al byvoorbaat die lippe af vir die lekkerny. So is daar baie heerlike dae vol afleiding wat die vakansie by die see al te gou laat verbygaan.

LES 45

Wil jy nie kom voel hoe 'n motor behoort te ry nie? Toe maar, jy's verniet so spoggerig. Dis alles uiterlike tierlantyntjies. Maar ek gee toe die bekleedsel en instrumentbord vertoon baie deftig. Klim gerus in. Voel die gemak waar jy sit. Daar trek ons weg—byna geruisloos. En die vering, soos 'n sponsgomlastiekmatrass.

Raak jy nie verstrik tussen al die knoppies en wysters nie?
 Het hulle probeer om 'n vliegtuig na te boots?
 Nee vriend, alles vir die gerief en gemak van die reisiger.
 Hoe maklik reageer sy op die minste beweging van die stuurwiel.
 Hou darem die snelheid op 'n redelike perk. Ek is glad nie begerig om nou al van woonplek te verander nie. En nou? Waarom gaan dit nou staan?
 O, net 'n kleinigheidjie, ek ken 'n kar!
 Pragtig!
 Ek het nou al die vergasser en die petrolpypie nagegaan.
 Wat kan dit wees? Dis tog 'n nuwe motor. Ons is gelukkig naby 'n garage en sal die werktuigkundige se hulp inroep. . . . Meneer, wat sou hier skort? Dis tog 'n nuwe motor. Dis net asof die petroltoevoer nie werk nie.
 Laat my die instrumentbord sien, meneer. Maggies, maar daar's baie om dop te hou. Meneer, bestuur u al lank 'n motor?
 Ek is feitlik met 'n motor gebore. Waarom vra u?
 Die bestuurder sorg tog dat sy motor vol brandstof is.
 Hierdie motor is dolleeg.
 Ja, vriend, nederigheid is 'n groot deug!

LES 46

Posbus 1518,
 Johannesburg.
 25 Junie 1960.

Die Firma Gebr. F. Dippenaar,
 Kloofstraat 313,
 Tzaneen.

Menere,
 Ons dank u vir u navraag oor kruideniersware-lewering teen groothandelprijs.

Hierby sluit ons 'n pryslys in. Om ons klante te help, het ons 'n weeklikse afleveringsdiens ingestel wat in

Tzaneen op Donderdae aankom.

Voorwaardes vir betaling is eerstens 'n bankwaarborg en tweedens maandelikse, stiptelike afrekening.

My firma waarborg die kwaliteit van hulle goedere en persoonlike aandag vir die onmiddellike uitvoering van elke bestelling.

Hoogagtend,
 p.p. Jan Swiegers en Seun,
 J. Swiegers Jnr.

Posbus 101,
 Dordrecht.
 6 Augustus 1960.

Die Besturende Direkteur,
 Boere-Saamstaan Beperk,
 Wolmakelaars,
 Oos Londen.

Geagte Heer,
 Op 5 Junie is per spoor aan u gestuur vyftien bale fyn kamwol en drie bale afvalwol. Die nommer van die vragbrief is E.J. 6153 en dis gestuur van Dordrecht se stasie.

Tot op datum is van u nog geen erkenning van ontvangs van en die begeleidende aangetekende brief en die vrag ontvang nie.

Ek merk dat die eerste wolveilings reeds begin het en dat pryse 'n verbetering op dié van die vorige veilings toon. In gemelde aangetekende brief het ek 'n reserweprys op die kamwol, wat van puik gehalte is, geplaas. Hieraan moet u u stiptelik hou.

Laat my per kerende weet of u beide brief en wol ontvang het, sodat ek navraag oor die vertraagde aflevering kan instel.

Met agting die uwe,
 P. Legrange.

LES 47

Kom maar binne, dokter. Die pasiënt is by die tweede deur regs in die gang.

Hoe gaan dit met die sieke?

Dit lyk of hy koors het. Wil niks eet nie en kla van 'n pyn in sy sy.

Nou laat ons kyk. Steek die tong uit. Mond groot oop: sê „aa”. Hou die koorspen onder die tong. Seer as ek hier druk. En hier? Jammer, het dit baie seergemaak?

Ek wil net na die hart en longe luister met die gehoorpyp. Dit klink alles in orde.

Soet in die bed bly, Boetie. Gelukkig dat jy skoolvakansie het, of moet ek sê ongelukkig?

Mevrou, dit lyk of u seun 'n aanval van blindedermonsteking het. Ek sal hom antibiotiese pille voorskryf, twee drie keer per dag, na maaltye. As daar oor 'n week geen beterskap intree nie, sal 'n operasie nodig wees.

Hier is die voorskrif vir die pille. Dit sal u by enige goeie apteek kan koop. U moet sorg dat die pasiënt baie water of vrugtesap drink terwyl hy die pille gebruik. Dag, mevrou; dag Boetie!

Verlig dat 'n operasie nie onmiddellik nodig is nie, stap moeder die straat af om inkopies te doen. Boetie kry 'n mooi vliegtuigie. Hy het plegtig belowe om die dokter se pilletjies te drink.

LES 48

Buurman, jy het mos 'n radiostel wat goed opvang en kragtig weergee. Jy luister seker vanmiddag na die heruitsending van die toetswedstryd wat die Springbok-rugbyspan teen Wallis speel.

Ja, nie altemit nie. Wil u kom saamluister. Die wedstryd begin oor 'n minuut of twee.

Baie dankie. Ek hoop die ontvangs is goed en die

Springbokke gedra hulle na behore.

Laat ons hoor! „Oorverdowende lawaai van die vyftigduisend toeskouers wat die stortreën getrotseer het om na hierdie titaniese kragmeting te kom kyk. Die spanne het net op die veld gedraf met die mooi wit broekies en groen truie van die Springbokke vòòr.

Die bal word geplaas. Die Springbokke skop af van noord na suid. Daar blaas die skeidsregter sy fluitjie. Die wedstryd begin. . . . Dis modder, reën, 'n pappery. En daarin worstel dertig manne om besit van die bal. Die Springbokke loop na agt en sewentig minute se spel voor met drie punte teen nul.

Dinge lyk nou gevaarlik vir die Springbokke. Daar skop hulle losskakel en bring verligting vir sy span. En . . .” „Dames en here, ons onderbreek hierdie kommentaar om eers die nuus te lees.”

Wat se nuus? Buurman, kan jy nie opbel en sê ons wil luister na die einde van die wedstryd nie? Dis skoon malligheid om nou af te skakel.

Laat hom maar sy nuus lees. Hier kom dit . . . „En die Springbokke wen die worstelstryd teen Wallis met drie punte teenoor nul!”

LES 49

Jy hou natuurlik van ballet, revues en operettes, maar ek verkies die drama en die opera, hoewel ek dié verkies wat nie so swaar op die hand is nie. Maar wil jy nie saamkom na 'n uitvoering deur ons plaaslike sangers van die Barbier van Sevilla nie?

Baie graag, dankie. Dis 'n opera na my hart: opgewek, grappig, met lewendige maar melodieryke toonsetting. Vanaand om agt namiddag. Ek het vier plekke in die stalle, reg in die middel van die skouburg. Die dames kom natuurlik saam.

Die saalligte word uitgedoof en die voorspel begin. Net die dirigent se manewales vertoon in silhoeëtvorm teen die verhoog-gordyn. Die toeskouers raak betower deur die ryke klankfees. Dan word die gordyn opgetrek en die spelers van die eerste toneel tree op.

Die kêrel wat Figaro gespeel het, het hom so in sy rol ingeleef en hom so goed van sy taak gekwyd dat hy aansteeklik op die ander spelers ingewerk het. Die gevolg was dat, wat moes deurgaan vir 'n amateurpoging, werklik 'n professionele stempel gedra het. En daar was net èen kleedrepetisie. Luide applous het die geselskap dan ook teen die end van die opvoering te beurt geval.

Darem 'n genot om in 'n saal te sit waar jy nie bedwelm raak van sigaar- en sigaretrook nie. Vir die sangers is dit 'n uitkomst.

Kom ons gaan haal eers ons jasse by die kleedkamer. Dan kan ons êrens gaan koffie drink.

LES 50

Dis interessant om te ondersoek hoe 'n persoon se letterkundige smaak ontwikkel kan word. Eers word in die volkse belang gestel. Ons eie geskiedenis, soos die heldhaftige stryd van die Boere gedurende die Tweede Vryheidsoorlog of dié van die Voortrekkers, word besing in die werk van Leipoldt, Jan Celliers en Langenhoven. By die geskiedenis kom ook die ander volkseie, soos land, bodemgesteldheid, natuurskoon. Die latere skrywers het hulle al hoe meer verdiep in die wysgerige agtergrond van hierdie nasionale poësie. Digtters soos Van Wyk Louw, Toon van den Heever, C. M. van den Heever, Uys Krige wil aan die wêreld die krag van 'n jong nasie wys.

Of die laaste groep wat net op die estetiese siening ingestel is, altyd ewe heerlike kunsskeppings lewer, moet 'n mens soms betwyfel.

Opperman, Blum, Van Wyk Louw van dié groep digters laat 'n mens so baie aan die moderne skilderkuns van Picasso, Dali en Matisse dink.

Sal dit bly voortlewe na hulle?

Die jongere prosaskrywers het nie tot by die laasgenoemdes van die digkuns ontwikkel nie.

Ons wag nog op 'n roman-epos soos die Buddenbrooks van Mann, die Forsyte Saga van Galsworthy of die Pasquier-Familie van Duhamel.

Ook die skilderkuns en die beeldhoukuns het dieselfde ontwikkelingsstadia moes deurmaak: vanaf Erich Mayer en Van Wouw, tot by die modernes soos Maggie Loubser en die verjongde Coert Steynberg.

Dit lyk asof dit nie waar is dat die kunstenaar los van sy tyd moet staan nie. Geen konvensies moet kamma vir hulle geld nie. Maar die kunstenaar is die produk van sy tyd. n' Mens kan nogal die verwantskap ervaar tussen die ontwrigte wêreld van vandag en die openbarings van ware kunstenaarskap.

AANHALINGS UIT DIE BYBEL

Voordat die berge gebore was en U die aarde en die wêreld voortgebring het, ja, van ewigheid tot ewigheid is U God. (*Psalm, 90, 2*)

In die begin was die Woord, en die Woord was by God, en die Woord was God. (*Johannes 2, 2*)

Salig is die wat rein van hart is, want hulle sal God sien. (*Matthëüs 5, 8*)

En vergeef ons ons skulde, soos ons ook ons skuldenaars vergewe. (*Matthëüs 6, 12*)

Jy moet jou naaste liefhê soos jouself. (*Markus 12, 3*)

Al sou ek die tale van mense en engele spreek, en ek het die liefde nie, dan het ek 'n klinkende metaal geword of 'n luidende simbaal. (*1 Korinthiërs 12, 13*)

Waarmee sal die jongeling sy pad suiwer hou? Deur dit te hou na U Woord. (*Psalm 119, 9*)

Die vrees van die Here is die beginsel van die kennis. (*Spreuke van Salomo 1, 7*)

Beroem jou nie op die dag van môre nie, want jy weet nie wat die dag sal bring nie. (*Spreuke van Salomo 27, 1*)

Ek is die weg en die waarheid en die lewe. (*Johannes 14, 6*)

VAN AFRIKAANSE WOORDKUNSTENAARS

1. Plesier is nes 'n jong komkommer: as jy hom pluk, verlep hy sommer. (*F. W. Reitz*)
2. Maak jou vriendelikheid goedkoop en hou jou vriendskap duur. (*C. J. Langenhoven*)
3. Dis die blond,
dis die blou:
dis die veld,
dis die lug;
en 'n voël draai bowe in eensame vlug
dis al. (*J. F. E. Celliers*)
4. Wat is die slaap 'n wondersoete ding!
Sag op haar blou oë daal die vaak
soos maneskyn diep waterkuile raak
om daar te droom in silwer skemering. (*D. F. Malherbe*)
5. Vergewe? Vergeet? Is dit maklik vergewe?
Die smarte, die angs het so baie gepla! (*C. L. Leipoldt*)
6. Die jare kom die bulte oor
soos sware, swarte osse;
Dwarsoor my hart lê hulle spoor—
Die vaalstreep deur die bosse. (*A. G. Visser*)
7. Amandelboom, O Lentebruid!
Hoe spierwit bars die blomme uit! (*C. M. v.d. Heever*)
8. Kyk hier's my hande, o Heer,
rooi en vereelt en groot;
dië gee ek vir hulle daaglik
en vra my brood. (*N. P. van Wyk Louw*)
9. My nooi is in 'n nartjie
my ouma in kaneel,
daar's iemand . . . iemand in anys,
daar's 'n vrou in elke geur! (*D. J. Opperman*)
10. Om van die hoogmoed ontslae
te raak, het ek nederigheid aangekweek
en daarop hoogmoedig geword. (*C. J. Langenhoven*)

SPREEKWOORDE

Wie die laaste lag, lag die lekkerste.

Die doel heilig die middele.

Eendrag maak mag, maar tweedrag breek krag.

Baie honde is 'n haas se dood.

Hulle is kop in een mus.

Skoenmaker hou jou by jou lees.

Tou-opgooi.

Die appel val nie ver van die boom nie.

Hemel en aarde beweeg.

Elkeen moet sien dat hy die mas opkom.

Die kar voor die perde span.

Hy moet sy eie potjie krap.

Daar is 'n slang in die gras.

Hy kan lelik spekskiet.

'n Stok voor iets steek.

Printed in Great Britain by
EYRE AND SPOTTISWOODE LIMITED
at The Thanet Press,
Margate, Kent,
for International Catalogues Ltd.
207-209 Regent Street
London, W.1

Copyright © MCMLXII
Linguaphone Institute Ltd.

